

OPTIKEREN

Tidsskrift for norsk optometri og synsvitenskap

Nº5

Tørre øyne?

Vi lot oss teste

**FØRSTEREIS
PÅ FAG-
KONFERANSE**

**MØT
SØSKNENE
SAASTAD**

**BLE SETT I
ARENDAL**

OPTIKERENS BRILLERENS

Finnes i 150 ml og 50 ml.

Optikerens favoritt!
Uansett hvor skitne brillene er så
blir de helt rene uten riper.

Den mest skånsomme måten å
rengjøre brillene på – spray på og
skyl av med kaldt vann.

**«Vi er superfornøyde
med Optikerens Brillerens!
Kunder vi anbefaler den til
kommer tilbake og skal ha mer.»**
- Gøril, Specsavers Elverum

**«Vi har brukt og solgt Optikerens Brillerens i mange
år, og kundene våre er veldig fornøyde! Vi synes
dette er den beste brillerensen på markedet.»**
- Siv, Alliance Brillehuset Harstad

**«Vi har hatt Optikerens Brillerens i butikken vår
i mer enn 20 år. Vi har til dags dato ikke funnet
noe annet produkt som fungerer like bra.
Derfor har vi også valgt å KUN forhandle
Optikerens Brillerens som vår utvalgte brillerens.»**
- Odd-Arne, Anny og Betina,
Brillehuset Mo i Rana / Sandnessjøen

**«Optikerens Brillerens fra Norengo
har vært vår og kundenes absolutte
favoritt de siste 15 årene.»**
- Geir Krogh, Krogh Optikk Sandvika

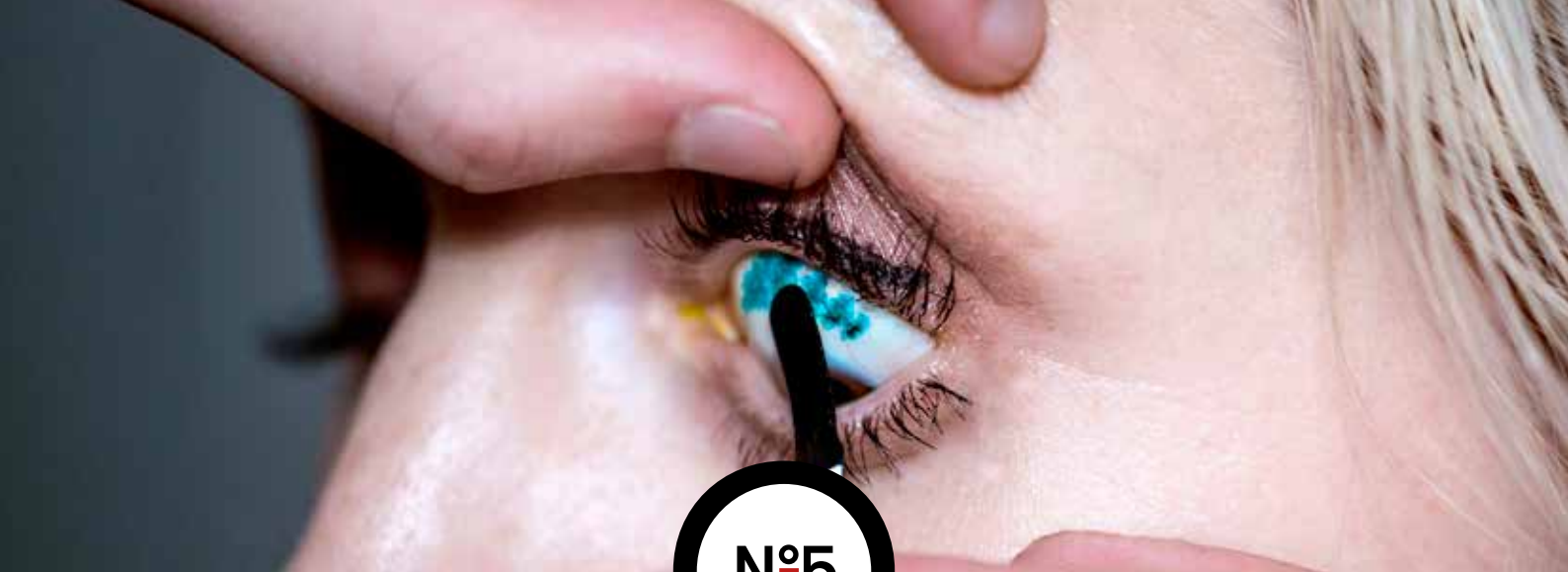
**«Kundens favoritt!
Fjerner smuss og fett effektivt.»**
- Alle oss i Heimdal Optikk

PRØV OGSÅ: WE SEE NO FOG

We See No Fog forhindrer dugg i timevis!
Kan brukes på briller, skibriller, svømmebriller,
kikkerter, kameralinser og visir.
Påføres på rene og tørre glass.

30 våtservietter i en pakke.

Nº5

NYHETER

REPORTASJER

FAGSTOFF

Syn ble debattert på Arendalsuka.

Møt Elisabeth Bjerke Egeberg.

Krona er full av optometriske berømteter.

- 04 Leder
- 05 Aktivitetskalender
- 07 – NOF informerer
– 800 000 visninger på Facebook
- 08 Studenter blir kjent med
NOF og SI
- 10 Verdens synsdag
- 12 Synsundersøkelse: Vi skal ta oss
betalt for tjenesten!
- 14 Syn på dagsorden i Arendal
- 18 – Tre fengsler på tre år
– Interessert i seniorforening?
- 48 **Bransjenytt**
– Arbeid – det beste virkemiddel
for å holde alderen på avstand
- 49 – Acetate bold series av tree
spectacles
– Blepharoexfoliering
– Ny utstyrsleverandør i Norge
– Victor&Rolf

- 20 Rendyrker optometrien
- 24 Elisabeth vil nå flere
- 26 Grip mulighetene i yrket!

- 30 Master i synsrehabilitering og
synspedagogikk?
- 34 ESLRR 2019 “From Innovation
to Implementation”
- 36 Optiker som pasient –
ingen «tørr» opplevelse!
- 39 Måler betennelse på øyet
- 42 Cotton Wool Spot (CWS)
- 44 Optometriske berømteter i
Krona (19): En oppsummering
og oversikt

Jobbsøker?
Se stillingsannonser bakerst i bladet

Forsidefoto: Optikerens reporter
Maria Jahr gjennomgikk en grundig
undersøkelse for tørre øyne.
Foto: Trine Sirnes

OPTIKEREN

ANSVARLIG UTGIVER

Norges Optikerforbund (NOF)
Øvre Slottsgt.18/20, 0157 Oslo
Telefon: 23 35 54 50
Epost: synsinfo@optikerforbund.no
www.optikerne.no

OPTIKEREN

www.optikeren.org
redaksjonen@optikerforbund.no

Redaktør
Dag Øyvind Olsen
Epost: dag@optikerforbund.no
Tlf: 92 45 00 39

REDAKSJONSKOMITÉ

Maria Jahr, Solveig Hovstein, Irene Lohne,
Kristin Seland Ágústsdóttir, Dag Øyvind Olsen

ANNONSESALG

Stina Olsen Klæboe
Epost: stina@optikerforbund.no
Tlf: 23 35 54 50
Mobil: 92 29 28 74

DESIGN OG PRODUKSJON

Design: Bodoni
Trykk: Bodoni
Opplag: 2265

PLANLAGT UTGIVELSE

6 NUMMER PR. ÅR

NR.	MATERIELL- FRIST	UTG. DATO
6	16.11.19	18.12.19
1	17.01.20	19.02.20
2	20.03.20	22.04.20
3	15.05.20	17.06.20
4	24.07.20	26.08.20
5	25.09.20	28.10.20
6	16.12.20	13.11.20

VEILEDNING TIL ARTIKKELFORFATTERE

Se www.optikeren.org – For forfattere.
Optikeren legges i sin helhet ut på
www.optikeren.org. Meningsytringer i
tidsskriftets ulike innlegg deles ikke
nødvendigvis av redaksjonen eller NOF.

ISSN 0333-1598

DAG ØYVIND OLSEN
REDAKTØR

HODET I BOKSEN

Hva skjer den dagen det dukker opp nye «fotobokser» på Oslo S og andre trafikknutepunkter. Bokser der tusenvis av passerende, travle mennesker enkelt kan sette seg inn, dra for gardinet og FLASH! Få tatt bilde av øynene.

Ut av boksen kommer ikke halvkleine gruppebilder av vennegjengen, men en nøyaktig brilleseddel som gir mer enn en enkel refraksjon. En seddel vedkommende bruker til å bestille briller på nett, briller som blir levert hjem. Kunden har ikke vært i kontakt med et eneste menneske gjennom hele prosessen.

Teknologien er her allerede. Det er bare et tidsspørsmål før den rulles ut. Om det blir en suksess med online refraksjon eller slike fotobokser, vil bare fremtiden vise.

Hva det gjør med optikerrollen vet vi heller ikke, men at den bør utvides og spesialiseres har mange innsett. I denne utgaven av Optikeren kan du møte søsknene Saastad i Porsgrunn. De har vokst opp i familiens kombinerte urmaker- og optikerforretning, men de har valgt å spisse kunnskapen og styrke seg faglig, blant annet på barn og syn. Vi besøker også en annen optikerforretning, Interoptik Gangestad, som satser stort på å gi pasienter som sliter med tørre øyne god hjelp og oppfølging. Dette er ett av flere områder der optikere kan satse på videre.

Jeg vil også anbefale å lese om to optikers tverrfaglige reise innen synsrehabilitering med mastergrad, posterpresentasjon og deltakelse på fagkonferanse i Manchester i høst. Merete Bøe og Gerd Synnøve Hollund var de første optikerne som tok mastergraden i synsrehabilitering og synspedagogikk. De benyttet begge anledningen til å presentere sine funn internasjonalt og fikk støtte fra NOFs fagformidlingsstipend til det. ●

God lesning!

Dag Øyvind Olsen
Redaktør
dag@optikerforbund.no

AKTIVITETSKALENDER

Faglige kurs, seminarer, møter osv. i tiden fremover. Send en melding til redaksjonen@optikerforbund.no dersom du kjenner til relevante arrangementer som vi har utelatt. Optikere kan søke deltakelse på alle arrangementene.

23.-27. OKTOBER

American Academy of Optometry
World Congress of Optometry
Orange County Convention Center
Orlando, Florida, USA
www.aaopt.org

5.,6.,7. NOVEMBER

Kongsberg Vision Meeting
Tema: Immersive technologies for
eye care and lighting design
Kongsberg, Norge
www.usn.no

8.-10. NOVEMBER

**International Summit of Specialty
Contact Lenses**
Hotel Aran Mantegna, Roma
Roma, Italia
www.isscl.org

9.-10. NOVEMBER

Optometrikonference
Radisson Blu H. C. Andersen Hotel
Odense, Danmark
www.optometrikonference.dk

2020

10.-12. JANUAR

**Opti, Internasjonal messe for
optikk og design**
Messegelände München
München, Tyskland
www.opti.de

29. FEBRUAR-1. MARS

Mido, Internasjonal optikkmesse
Fiera Milano
Milano, Italia
www.mido.com

23.-26. APRIL

**Generalforsamling SI, Landsmøte NOF
og Fagkonferanse**
NOFs 75-årsjubileum
Krona, Kongsberg
Kongsberg, Norge
www.optikerne.no

NYE **VARILUX** series™

Utvidet syn innen
armlengdes avstand
Takket være Xtend-
teknologien kan du
nå se hver detalj
sømløst og uten
anstrengelse.

SE DIN VERDEN I DETALJ

Nytt progressivt glass fra Essilor

Utvidet syn innen armlengdes avstand

Let's
focus
on sight

www.essilor.no

RODENSTOCK

X-tra Clean.

De glatteste og reneste Rodenstock-glass noensinne.

Rodenstocks beste overflatebehandlinger kommer med en ny og revolusjonerende topcoat: X-tra Clean.

Glassoverflaten er ekstra glatt, og gjør brillepusseren utrolig enkel og minsker risikoen for riper.

De eksepsjonelle vann-, støv- og smussavvisende egenskapene gir langvarig rene glass og et krystallklart syn.

Helsenett

Helsenett er en sikker digital arena for aktører i helsebransjen. Optikerne er nå ett steg nærmere å få bli med her. Sikkerhetstekniske tiltak må imidlertid først på plass, og dette er en omfattende jobb.

Stopptober

Etter suksess i fjor, deltar Norges Optikerforbund i Stopptober-kampanjen nå i oktober. Kampanjen er ledet av Helsedirektoratet. Snakk om røyking og syn, og del ut tilsendt informasjonsmateriell om røyking og syn når du finner det passende.

Stipend

NOF fagformidlingsstipend blir i år gitt til to søkere, Gerd Synnøve Hollund og Merete Bøe. Begge deltok med postere på fagkonferansen til European Society for Low Vision Research and Rehabilitation i Manchester i september. Det kan du lese mer om i denne utgaven av Optikeren.

Terapeutiske medikamenter

På fagkonferansen i Tromsø fikk vi presentert den omfattende jobben som har blitt gjort i forbindelse med utredningen av terapeutiske medikamenter. Dette følges ytterligere opp og prosessen fortsetter.

800 000 VISNINGER PÅ FACEBOOK

Informasjonsfilmer om syn er noe folk liker å se. Det viser analyse fra Facebook.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

I år er det kjørt annonsekampanjer for informasjonsfilmer om optikeryrket, beskyttelse av barnas øyne med solbriller, og om nærsynthet og langsynthet hos barn. Flere filmer vil gå utover høsten, blant annet om mørkekjøring.

Filmene spres hyppig og de sponses av Synsinformasjon som annonsefilmer. Analyser fra Facebook viser at nær hver tredje mottar av filmene i nyhetsfeeden på Facebook ser hele filmen. Det er svært gode resultater. Rundt 800 000 nordmenn har så langt sett disse filmene i år.

Dette var blant sakene som ble diskutert da Kommunikasjonsutvalget i Synsinformasjon hadde møte i september. Det skal satses videre på slike korte informasjonsfilmer på Facebook, Instagram og YouTube.

Det er laget nye rekrutteringsfilmer og det skal produseres filmer om presbyopi og rundt tema «godt voksne og syn». Kommunikasjonsutvalget bidrar også når den nye store Forbrukerundersøkelsen skal gjennomføres i januar 2020

I Kommunikasjonsutvalget: Anne Krogh Ankerstad, Rolf Bøgeberg, Christine Backe Staib og Olav Vikesdal.

i regi av Kantar. Da skal over 1000 deltakere svare på en rekke spørsmål om syn og øyehelse. Det vil bli dypdykk i noen nye temaer, mens stammen av spørsmål beholdes. Undersøkelsen benyttes blant annet til informasjonsarbeid om syn der NOF og SI samarbeider tett. ●

STUDENTER BLIR KJENT MED NOF OG SI

Nye studenter har fått sitt første møte med Norges Optikerforbund og Synsinformasjon. Med seg på veien fikk de kunnskap om bransjen og faget de snart blir en del av.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

Per Kristian Knudsen (t.v.) i Synsinformasjon og Hans Torvald Haugo i Norges Optikerforbund orienterte nye studenter om organisasjonene.

De kommer fra store deler av landet og med bakgrunn fra mange land. Over 90 studenter er godt i gang med sitt første studieår. I september fikk de en hel formiddag med nyttig informasjon fra NOF og SI på veien videre i studietiden. Daglig leder Per Kristian Knudsen i Synsinformasjon fortalte om bransjen, at det er rundt 1500 yrkesaktive optikere i Norge og rundt 1200 årsverk. Det gjennomføres cirka 1500 synsundersøkelser årlig per årsverk.

Synsinformasjon jobber for at optikerbransjen skal være «Første kontakt for bedre syn» og hovedsatsingsområdene er rekruttering, informasjon til befolkningen og å være et servicekontor som gir medlemmene god og nyttig informasjon, ikke minst gjennom nettverktøyet Optikerbransjens standard (OBS!).

Knudsen fortalte at det hos optikere har vært en vekst innen tilbudet av helsetjenester, mens varesalget er truet fra flere kanter. Det gjelder spesielt kontaktlinsesalg på internett. Her utgjør netthandelen over 50 prosent, selv om mye av dette er gjennom optikerbutikkens egne nettutsalg.

Han fikk med seg studentene i konklusjonen om at optikeryrket vil dreie seg enda mer om helsetjenester i fremtiden, mer enn salg av varer. Arbeidsmulighetene er

fremdeles gode og for de aller fleste er det en jobb i butikk som vil være mest aktuelt. Over ni av ti optikere jobber i denne kombinasjonen av butikk og klinikk, selv om det finnes mange andre muligheter også.

– Samfunnsoppdraget til optikere er å bidra til at befolkningen skal kunne se best mulig, lengst mulig. Befolkningen har en forventning om at synsundersøkelsen er en helsekontroll.

– En optiker skal skape seg en identitet som ansvarlig helsepersonell, og det kreves noe av dere: Grunnkunnskap innen syn og optikk, å bli gode på å måle og kunne bruke ulike metodikker og ikke minst kommunikasjon, som er optikerens viktigste verktøy, fremholdt Per Kristian Knudsen.

VÆR STUDENTSMART!

Hans Torvald Haugo, generalsekretær og fagsjef i Norges Optikerforbund oppmuntret førsteårsstudentene med å si: Dere har unike muligheter! De mulighetene jobber NOF for! Han ønsket velkommen til en ny verden, en treårig-reise der du vil lære mye om deg selv og menneskene rundt deg.

– Se på mulighetene i studiet. NOF vil være sammen med dere og støtte dere!

Haugo pekte på at det er viktig å være både studentsmart og studentsosial.

– Forsøk å balansere sosiale egenskaper med teoretisk kunnskap og praktisk kunnskap gjennom studietiden, sa han – og fortalte om medlemsfordeler i NOF som tidsskriftet Optikeren, juridisk rådgivning, kurs og kompetanseutvikling og Fagkonferanse. Og viktigheten av å tilhøre et fagmiljø uavhengig av kjede. Med på veien får de nye studentmedlemmene en ryggsekk fra NOF og SI. Den er populær og et symbol på kunnskap og klokskap man tar med seg videre i livet.

FRA MANGE LAND

Etter presentasjonen ble studentene invitert til hyggelig lunsj. Ved et bord traff vi fire kvinnelige studenter som alle kommer fra Drammensområdet. Flere av dem har allerede satt et ben inn i optikerbransjen, med deltidsjobb i butikk. Dit har de havnet via bekjente.

– Første måned som optikerstudenter har betydd mye informasjon, vi har prøvd å danne grupper og jobbe litt sammen, forteller Avan Suleyman. Jentene syntes informasjonsmøtet var bra og at det var nyttig å lære mer om organisasjonene.

Ved et annet bord sitter Khaled Shabhan og Mohammed Nassan. De kom til Norges som flyktninger fra Syria for tre år siden. På disse tre årene har de bodd ulike steder i landet, lært seg norsk og er begge motiverte til å hjelpe folk til bedre syn. Khaled er med sine 53 år trolig den eldste av årets studenter. Han er utdannet lege, og har praktisert som det i Syria i mange år. Mohammed på 26 var nyutdannet veterinær da han flyktet fra Syria.

– Jeg liker å hjelpe folk, og jeg bruker briller selv. Det er jo litt i samme bransje som veterinær, sier Mohammed. Han forteller at han kunne tatt eksamener for å bli godkjent som veterinær i Norge, men slike eksamener koster svært mye, og at poengkravene for å komme inn på veterinærkurs er høye. Derfor valgte han å skifte beite.

Khaled på sin side jobber som pleieassistent ved et sykehjem i Kongsberg for å klare seg. Han er fritatt for en rekke fag i optikerutdanningen siden han er utdannet lege, og gleder seg til å kunne praktisere som optiker.

De setter pris på det internasjonale miljøet på optikerstudiet, og de har blitt kjent med førsteklasinger med bakgrunn fra både Palestina, Afghanistan, Kurdistan og Tyrkia. ●

Khaled Shaban (t.v) og Mohammed Nassan kom begge til Norge som flyktninger fra Syria for litt over tre år siden.

– I Syria finnes det nesten ikke optometriste og det er kun øyelege som kan undersøke synet. Nå er de motiverte til å gi synshjelp. Begge har lange utdannelser bak seg, som henholdsvis lege og veterinær.

Avan Suleyman (t.v), Mona Khazai, Reismira Hajdarevic, Sansan Pham er glad for at de ble med på informasjonsmøtet og har allerede meldt seg inn som medlemmer i Norges Optikerforbund.

Oppmerksomme optometristudenter på det medisinske universitetet i Moldovas hovedstad Chisinau.

VERDENS SYNSDAG

10. oktober var Verdens synsdag. Innsamlingen gjennom NOF og SI gikk i år til Hjelp Moldova som har en nøkkelrolle i optikerutdanningen i landet.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

I høst startet 16 nye studenter opp på optometristudiet i Moldova. Det betyr at 40 studenter nå er i et utdanningsløp over fem år. Så langt har tre trinn kommet i gang.

Ildsjel i Hjelp Moldova, optiker Hans Bjørn Bakketeig, sier det lover godt for synshjelp i Moldova i fremtiden. Enn så lenge er han fortsatt den eneste optikeren i landet.

Det har tatt mange år og politisk dragkamp for å komme i gang med optikerutdanningen i det fattige landet der barn har blitt sendt på blindeskole – fordi de ikke har fått briller. Norske myndigheter har bidratt til å få utdanningen av optikere i gang, men uten iherdig innsats og innsamling fra frivillige, hadde det ikke skjedd.

Behovet for midler er stadig til stede, og derfor ble det bestemt at årets innsamlede midler i forbindelse med Verdens synsdag skulle gå til Hjelp Moldova og optikerutdanningen i landet. Bidragene benyttes blant annet til opplæring av staben, utstyr og finansiering av studieplasser. ●

opti 2020
THE INTERNATIONAL TRADE SHOW
FOR OPTICS & DESIGN

It's no coincidence
when passion and
precision meet.
#onschedule

**10.-12.
JANUARY**
Fairground Munich
www.opti.de

Special
guest speakers
to be revealed!

Host for the night
**Sarah
Morgan**

NORDIC OPTICAL AWARDS

PRESENTED BY NCLF

Nordic Optical Awards 2020 takes place in Copenhagen on the **25th of April**. Nordic Optical Awards is a part of the NCLF, Nordic Contact Lens Forum, but next year the event stands on its own. It will be an amazing award night recognizing the people that push the boundaries within the optical industry.

The award categories will remain the same as the year before. There are four different categories for each country:

- **Best Optician**
- **Best Sales Person**
- **Best Store**
- **Best Multiple Practises**

Nominations are open from the 19th of August to the 15th of December. Nominate at **nclf.com**.

For the top three nominees in each country and category all expenses are paid for. So don't miss out on a full day and the award of the year.

Welcome to Copenhagen in 2020.

**Make your
nomination
today**
www.nclf.com

SYNSUNDERSØKELSE: VI SKAL TA OSS BETALT FOR TJENESTEN!

En synsundersøkelse er en selvstendig helsetjeneste som ikke skal subsidieres av varesalget. – Vi skal ikke gi bort kompetansen vår gratis, sier styreleder Simon Dørheim.

TEKST: DAG ØYVIND OLSEN FOTO: KAIA MEANS

Simon Dørheim sier det er en selvfølge at optikere tar seg betalt for å gjennomføre en synsundersøkelse. Foto: Dag Øyvind Olsen

Det skjer ikke ofte, men når det først tilbys gratis eller sterkt rabatterte synsundersøkelser, reiser mange optikere seg i sinne og sier: Dette finner vi oss ikke i!

I andre land er det ikke uvanlig å gi bort synsundersøkelsen gratis, men i Norge er det blitt en sjeldenhet.

– Da jeg begynte som optiker i 2001 hendte det at noen etterspurte gratis synsundersøkelse, men nå kan jeg ikke huske sist noen ba om det, sier styreleder Simon Dørheim.

Lite skaper mer engasjement blant landets optikere enn gratis tjenester. Norges Optikerforbund har i mange år jobbet for at optikere skal ta seg betalt for tjenesten. Den skal verken være gratis eller subsidiert. Det er med på å

undergrave profesjon, yrkesstolthet og jobben som gjøres for å styrke optikerens rolle som selvstendig helsepersonell.

NOEN MÅ BETALE

Det har vært et felles fagpolitisk mål både for Synsinformasjon og Norges Optikerforbund, altså både bedriftene og optikerne, at gratis synsundersøkelser bør unngås.

– Gratis vil det uansett ikke være. Noen må betale og det skal ikke være slik at et brillesalg skal subsidiere en synsundersøkelse. Helsetjenesten har sin egen verdi, og jeg tror at i mange tilfeller tar vi oss ikke godt nok betalt for synsundersøkelsen. Som kompetente optikere skal vi ikke gi bort tjenesten, sier Dørheim.

I senere år har synsundersøkelsene blitt mer omfattende. Det brukes mer kostbart, teknisk utstyr og optikerne øker stadig sin kompetanse. Summen av dette betyr at en synsundersøkelse har en verdi, også målt i penger. Det må noen betale for.

ET SUNT ENGASJEMENT

Blant medlemmene i Norges Optikerforbund er det tydelige meninger rundt dette. Dørheim synes det er helt naturlig. Det handler blant annet om trivsel og yrkesstolthet.

– Jeg tror ikke dette er et aktuelt spørsmål i noen andre bransjer. Når vi jobber fagpolitisk, er det ødeleggende for oss. Når vi blant annet arbeider for å få offentlig betaling for synsundersøkelser av barn, kan man ikke kommunisere at det gjøres gratis. Da har vi et veldig dårlig utgangspunkt for forhandling. Dette har vært et møysommelig arbeid å bygge opp, men det kan raskt rives ned igjen.

Han peker på at Norge har lyktes med rekrutteringsarbeidet. Mange søker seg til studiet og flere blir utdannet som optiker. Da skal man ikke gi bort kompetansen.

– Vi skal gjøre en objektiv vurdering av menneskers syn, uavhengig av et eventuelt brillesalg.

Hva så når markedskreftene rår i bransjen og mange aktører kniver om å få de samme kundene inn døra?

– I kampen om kundene må man regne med kreativ markedsføring, men det skal ikke gå på bekostning av vår fagprofesjon, sier Simon Dørheim. ●

SYN PÅ DAGSORDEN I ARENDAL

Blant organisasjoner, politikere og pressefolk er det noen som setter SYN tydelig på dagsorden under Arendalsuka.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

1

2

3

4

I et tettpakket lokale midt i Pollen står førsteamanuensis Helle Falkenberg på podiet. Hun legger frem resultater fra et tverrfaglig samarbeidsprosjekt der pasienter som har fått hjerneslag har deltatt.

NOFs generalsekretær Hans Torvald Haugo fortalte i sin innledning innlegg både om hvordan livskvaliteten dramatisk kan reduseres etter et slag, ikke minst når det gjelder synsproblemer. Men han tok også opp et annet aktuelt tema, synsfeltutfall i trafikken.

Arrangementet holdes av Blindeforbundet, i samarbeid med Norges Optikerforbund og Universitetet i Sørøst-Norge. Her ble rapporten «Når slaget rammet – hva ser du da?» presentert og Falkenberg orienterte om hvilke skader i hjernen som kan påvirke synet vårt ved hjerneslag.

Hver eneste dag er det 33 nordmenn som får hjerneslag, mange av dem får skader som rammer synet, men få blir oppdaget. Ikke er det et godt system for å fange opp slike synsskader heller.

1. Styreleder Simon Dørheim i NOF overrakte rapporten om slag og syn til Eldre- og folkehelseminister Sylvi Listhaug. Hun lovet å lese den med interesse. Foto: Hans Torvald Haugo.

2. Generalsekretær Hans Torvald Haugo i Norges Optikerforbund la frem tall som viser at mange kjører bil med synsfeltutfall.

3. Førsteamanuensis Helle Falkenberg ved USN fortalte at mange går med synsproblemer etter hjerneslag uten å bli fanget opp eller få oppfølging.

4. Maria Aasen-Svensrud (AP), Kjersti Toppe (SP), Geir Toskedal (KrF), flankert av Sverre Fuglerud og Gunn Ljøner Hagen fra Blindeforbundet.

5. Maria Aasen-Svensrud (AP) i debatt med Kjersti Toppe (SP).

6. Unn Ljøner Hagen og Sverre Fuglerud fra Blindeforbundet med NOFs generalsekretær Hans Torvald Haugo i midten.

5

6

– Synsproblemene kan oppstå før og etter hjerneslag, de kan komme og gå eller være permanente, sier Falkenberg, som er opptatt av at alle skal få utredet synet etter hjerneslag. Hun betegner synsproblemer etter hjerneslag som usynlige. Så mange som halvparten av slagpasientene kan rammes av synsfeltutfall og det får store konsekvenser for den enkelte i hverdagen.

SYNSFELT, FØRERKORT OG DEBATT

Syn og førerkort er også et aktuelt tema som ble belyst på arrangementet.

– I snart tre år har optikere hatt en tydeligere rolle i forhold til førerkort og fire av fem optikere har avdekket synsfeltutfall ved å benytte perimetri. Det betyr at mange kjører bil, som ikke skulle gjort det, sier Hans Torvald Haugo

Haugo pekte på at ni av ti optikere nå har utstyr som kan undersøke synsfelt, og at leger enkelt kan be optikere undersøke synsfelt hos pasienter i førerkortsaker.

POLITISK DEBATT

I den påfølgende politiske debatten viste forbundsleder Unn Ljøner Hagen i Norges Blindeforbund til at mange faller ut av arbeidslivet på grunn av synsproblemer etter hjerneslag. Det er viktig at disse pasientene får tilbud om synsrehabilitering.

Helsepolitiker Kjersti Toppe fra Senterpartiet at alle skal få utredet synsfunksjonen etter hjerneslag, men at politikerne har vært klar over at det ikke er slik, en god stund.

Regjeringspartner Kristelig Folkeparti lovet at dette vil bli fulgt opp.

– Vi trenger et pakkeforløp. Det er et krav. Vi vet at det er det eneste som virker, sa Unn Ljøner Hagen.

Hva betyr så deltakelsen på Arendalsuka? De politiske debattene i etterkant har økt oppmerksomheten om aktuelle synsrelaterte temaer. De løfter det opp på den politiske agendaen. ●

KOMPLETT SYNSPRØVEROM

Med rullestol unit, automatforopter, tårnlampe,
funduskamera, ARK/Ton/Pacy

Selges på vår nettauksjon
www.sgfinans.no/auksjon-og-salg

Oppdag inflammasjon hos dine tørre øyne pasienter med MMP-9 måling

InflammaDry®

InflammaDry er den eneste testen som oppdager forhøyet MMP-9 nivå, en nøkkelindikator for inflammasjon hos pasienter med tørre øyne.

Denne raske testen viser deg resultatet etter kun 10 minutter, og hjelper deg til både forbedret diagnose og behandlingsplan.

- Enkel analyse av tårer
- Ingen tilleggsutstyr behøves
- Resultatet vises i løpet av minutter
- 4 enkle steg
- CE merket

Optimaliser din rådgivning og behandlingsplan for tørre øyne.

Se www.mmp9.no for mer informasjon om hvordan InflammaDry kan forbedre øyehelsen til dine tørre øyne pasienter.

www.mmp9.no

For bestilling: post@mmp9.no

TRE FENGSLER PÅ TRE ÅR

Optikere rekruttert av Humanitærutvalget i Norges Optikerforbund har gjennomført synsundersøkelser av 79 innsatte i Ila fengsel og forvaringsanstalt. 48 av dem vil få briller.

TEKST: DAG ØYVIND OLSEN FOTO: TERJE GRANHEIM

Optikere på vei inn i Ila fengsel for å ta synsprøver av innsatte.

Noen innsatte fortalte at de aldri har fått sjekket synet tidligere. Noen hadde større synsfeil. Enkelte ble henvist på grunn av øyeskader og mange fikk foreskrevet lesebriller.

Ila er et fengsel der mange innsatte har lange dommer for alvorlig kriminalitet og flere er dømt til forvaring. Det er det tredje fengselet der optikere stiller opp på frivillig basis for å foreta grundige synsundersøkelser av innsatte. Oslo fengsel og kvinnefengselet Bredtveit har tidligere fått besøk av optikere som gjennomfører undersøkelsene og tilpasser briller, kostnadsfritt.

Prosjektet er et samarbeid mellom Humanitærutvalget i Norges Optikerforbund og Universitetet i Sørøst-Norge.

– De ansatte i fengselet laget et fantastisk opplegg for oss og de fleste innsatte er veldig takknemlige for jobben vi gjør, sier leder Anne Jervell, leder i Humanitærutvalget.

Synsinformasjon har vært en viktig støttespiller siden starten og i år deltar sponsorene InnZ Medical, Zeiss, Essilor, Rodenstock og Specsavers med utstyr, glass og innfatninger.

– Flere av de innsatte i dette fengselet soner lange dommer, noen har sittet her i over 20 år. De eldste har passert 70 år og mange har komplekse sykdomsbilder. Til forskjell fra de to andre fengslene er andelen etnisk norske nordmenn høyere på Ila fengsel, forteller Jervell.

Optikerne som deltok i årets fengselsprosjekt er: Henning Friedrich, Dorota Boracova, Hanna Fosså, Anne Jervell, Rigmor Baraas, Hilde Røgeberg Pedersen, Ellen Svarverud, Martin Leander Olsen, Cathrine Saastad og Karin Lund. ●

INTERESSERT I SENIORFORENING?

Savner du kolleger og optikerbransjen etter å ha blitt pensjonist? Da kan du melde din interesse for å bli med i en seniorforening som blir etablert, dersom interessen er stor nok.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

Jon Steinar Johnsen er initiativtaker til foreningen. Han kom til optikerbransjen i en tid med kjededannelser og var mannen som etablerte Specsavers i Norge. Johnsen satt også i styret i Synsinformasjon i flere år. Nå er han en aktiv pensjonist.

– Jeg tror det er flere som savner kolleger og bransjen etter man har sluttet i jobb. Det er en liten bransje der folk kjenner hverandre og har det hyggelig sammen.

Det håper Johnsen flere har ønske om å fortsette med, selv som godt voksen og pensjonist. Han har gode erfaringer med dette fra seniorforeningen i Oslo Handelsstands Forening.

– Vi samles fire-fem ganger i året til hyggelige middager, gjerne med gjester som holder foredrag, og vi har utflukter.

Jon Steinar Johnsen håper å gjenskape et fellesskap og den levende interessen for faget i en seniorforening, som favner både optikere og hele bransjen.

– Av faglig innhold kan vi for eksempel besøke universitetet på Kongsberg, optikkutstillingen på Lågdalsmuseet og leverandører. Dette kan bli en forening for både hygge og oppdatering.

En slik forening vil være helt uavhengig, men styrene i både Synsinformasjon og Norges Optikerforbund støtter initiativet. Selv om foreningen vil få base i Oslo, håper Johnsen på interesse fra folk i hele landet!

Synes du dette høres interessant ut? Da kan du kontakte Jon Steinar Johnsen på epost: jon.steinar.johnsen49@gmail.com eller på mobil: 90 01 20 30. Du finner ham også på Facebook og Messenger. ●

ER DIN LIDENSKAP I FOKUS?

KLART SYN FRA NÆR TIL AVSTAND

40%

av alle med presbyopi ville være interessert i å prøve multifokale kontaktlinser hvis de ble spurt.

95% med presbyopi bruker **IKKE** kontaktlinser i dag!*

**Vi blir alle presbyope.
La det ikke begrense din lidenskap.**

Med de nyeste multifokale linsene fra Alcon®, kan du hjelpe kundene med å oppfylle ønsket om å beholde fokus på det de føler lidenskap for. Bevissthet rundt presbyopi og multifokale løsninger, gjør at man kan fokusere på alle avstander. Potensialet er kjempestort!

Kontakt din lokale Alcon®-representant eller Alcons kundeservice på +47 32 77 11 33 for mer informasjon om kampanjen.

* Alcons kundeundersøkelse 2017, data på forespørsel fra Alcon®. Alcon®-logoen er et varemerke tilhørende Novartis. AOSEPT® er et varemerke tilhørende American Optical.

A man and a woman are standing in an optician's shop. The man, on the left, is wearing a dark blue button-down shirt with a small yellow logo and light blue trousers. The woman, on the right, is wearing a light blue off-the-shoulder top and dark trousers. They are both smiling. In the background, there are shelves with various eyeglasses and a sign that says "-20%".

SAASTAD INN I FREMTIDEN RENDYRKER OPTOMETRIEN

Søsknene Cathrine og Alf André er tredje generasjon Saastad som driver optikerbutikk i Porsgrunn. I sommer fullførte de hver sin mastergrad. Det er noe de anbefaler flere optikere å gjøre. Men det er ikke på grunn av masterprosjektet.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

De har begge tråkket i butikken til foreldrene fra barnsben av. Farfar kom fra Otta og startet opp bedriften i 1936, og som det var vanlig på den tiden og i flere tiår frem, var det kombinasjonsdrift av urmaker og optikertjenester.

På slutten av 1990-tallet tok bror og søster hver sin optikerutdannelse, Cathrine fullførte på Kongsberg i 2001, mens Alf André valgte å studere i Bradford i England, sammen med flere andre nordmenn.

De fremholder begge at det ikke var noe press om å bli optiker. Det falt seg naturlig. De har glede av å drive butikk, selv om det er en omfattende jobb. Optikerfaget synes de er spennende og utviklende.

I lyse og luftige lokaler midt i Porsgrunn tar de imot Optikeren og forteller om sitt engasjement både for det kliniske arbeidet og butikkdriften.

IMPULSER UTENFRA

– Utdanningen i England var på 1990-tallet var kanskje noe mer klinisk rettet enn i Norge og vi begynte tidlig med pasienter, sier Alf André.

På den tiden drev foreldrene to butikker i Porsgrunn, en i sentrum, og en på et kjøpesenter. I 2013 slo søskenparet seg sammen om å drive den ene butikken og rendyrke optometrien.

– I dag er det ingen sammenheng mellom ur og optikk lenger, og vi ville utvikle oss faglig og bli bedre i optometrien, sier Cathrine

– mens Alf André skyter inn:

– Yrket har tatt en klinisk vending, bort fra salg og butikkdrift, men selv om vi nå har tatt mastergrad skal vi ikke glemme salget. Salg er gøy, og det er det vi lever av. Å finne en kvalitetsløsning, en god løsning som kunden er fornøyd med, det er tilfredsstillende. Å bare sitte på

synsprøverommet fra 9-16 hver dag kan lett bli monotont.

SØSKENKRANGEL?

De beskriver seg som poteter. De gjør alt. Men hvordan er det å jobbe så tett på hverandre? Blir det av og til full skjæring og høylytte søskenkrangler?

– Det kan bli diskusjoner og det kan gå en kule varmt. Vi er ganske bestemte begge to, og ganske forskjellige. Men ingen av oss er langsinte og vi blir ikke uvenner. Det er vel heller naturlig å

Å finne en kvalitetsløsning, en god løsning som kunden er fornøyd med, det er tilfredsstillende.

si at vi begge er engasjerte, sier Alf André, med en nikkende, samtykkende søster.

I juni holdt de begge presentasjoner av sine mastergradsoppgaver, to vidt forskjellige temaer. Cathrine hadde gjennomført synsundersøkelser av

Cathrine Saastad har gjennomført synsundersøkelser av innsatte livstidsfanger i Moldova.

livstidsinnsatte fanger i Moldova, mens Alf André hadde sett nærmere på forekomst av drusen og sammenlignet funn ved bruk av OCT og fundusfoto.

– Prosjektet i Moldova syntes jeg var kjempespennende. Jeg var forberedt på at det kunne bli vanskelig og leste mye om Moldova på forhånd. Det var forferdelig og positivt på samme tid. De innsatte var veldig takknemlige for at vi kom og hjalp dem. Et slikt prosjekt gjør noe med deg som menneske. Den personlige opplevelsen var vel så viktig som den faglige. Det man sitter igjen med etterpå er at man er glad for å bo i Norge som har et så godt helsevesen og rettsvesen.

Cathrine fant at mange av de innsatte fangene i Moldova hadde ukorrigerte synsfeil. Arbeidet med selve masteroppgaven kunne til tider være frustrerende.

– Jeg prøvde å jobbe jevnt med den, men det ble noen skippertak. Men det er klart, det er mye arbeid med full jobb og barn ved siden av. Men det

Fra masterpresentasjonene i juni.

OM MASTEROPPGAVENE I OPTOMETRI OG SYNSVITENSKAP

Alf André Saastad: *Prevalence of macular drusen in a Norwegian optometric population measured with optical coherence tomography (OCT) and fundus photography* (Veiledere: Tove Lise Morisbakk, Per Lundmark)

HOVEDFUNN: Studie av funn av drusen i Norge. Funnene varierte mye med undersøkelsesmetode. Fundusfoto fant 41 prosent, software-analyse fra OCT-scan 70 prosent, og klinisk vurdering av OCT-bilder 21 prosent. Konklusjonen er at mye ring kan se ut som drusen, uten å være det. Software-analysen tar med alt av uklarheter. Resultatene i denne studien indikerer at klinisk vurdering av OCT-scan bør være den foretrukne metoden for å avdekke makulære drusen.

Cathrine Saastad: *Visual and binocular anomalies and ocular health care services in incarcerated people during penalty – Visual screening of imprisoned people in Chisinau, Moldova* (Veileder: Jan Richard Bruenech)

HOVEDFUNN: Halvparten av fangene fikk lesebrille, de fleste med styrker større enn normalt, alle var over + 1,5. Gjennomsnittsalder på de innsatte var 40,9 år. De fleste hadde lengre skolegang (minst 10 år), og bare to hadde falt ut av skolen. Flere hadde høy utdanning. Det er gjort lite forskning på synet til innsatte i fengsel. Dette er en sårbar gruppe mennesker og det er stort behov for synskorreksjon på nært.

går greit, så lenge du vet at det er en begrenset periode av livet det er slik, sier Cathrine Saastad.

Hva har det gitt deg å ta en mastergrad?

– I tillegg til prosjektet i Moldova, er det det faglige utbyttet innen barn og syn. Jeg opplevde samsyn og barn som veldig vanskelig. Det var et felt jeg ikke var god i, så her utfordret jeg meg selv. Jeg lærte masse faglig og fant ut at det var mye grunnleggende jeg ikke kunne. Så faglig sett ga dette meg et stort løft. Selve oppgaven var jo litt på siden av det andre jeg lærte.

Hva betyr dette for den jobben du gjør nå?

– Jeg jobber mye mer med barn nå enn tidligere. En dag i uka jobber jeg hos en øyelege og da jobber jeg kun med barn. Det har gitt meg selvtillit og opplevelsen av at det er gøy når man lærer mer.

Hva med samhandling med andre helsepersonell?

– Det er neste steg! Det ble lagt litt på is under utdannelsen, men nå er planen å ta kontakt med andre.

HVA BRINGER FREMTIDEN?

Alf André sitt mastergradsprosjekt om druser viser at du kan stole på det du ser på maskinen, men ikke nødvendigvis på programvaren. Det automatiserte programmet for druser ved OCT-scanning, viste tre ganger så stor hyp-pighet som en ren klinisk vurdering.

– Programvaren finner altfor mye. Samtidig viser andre studier at den gir mer korrekte funn.

Hvis vi ser fremover på teknologisk utvikling og der man kan ta synsundersøkelse på nett med en optiker i den andre enden. Er det en trussel?

– Det er klart at vi vil få konkurranse fra ny teknologi. Kommer det en stor aktør med penger, kan optikerbransjen bli revolusjonert. Teknologien er blitt så god, det finnes jo nå avanserte auto-refraktor som også analyserer øyne i en gammeldags, selvbetjent fotoboks.

Kompetansen er optikerens sterkeste kort for fremtiden, mener søskenparet Saastad.

Med noen trykk kan man få netthinnebilde og gjøre perimetri. Bilder sendes øyelege eller optiker. En algoritme velger brille, så kan man få levert brillen på døren med en drone. Det ville fungert for 80-90% av dagens kunder. Det kan skje, men jeg tror ikke det kommer til å skje. Den menneskelige faktoren innen helse er viktig, særlig blant de som er blitt litt eldre. Mange vil bli pratet med og bli hørt.

Den menneskelige faktoren innen helse er viktig, særlig blant de som er blitt litt eldre. Mange vil bli pratet med og bli hørt.

De fleste går fortsatt til optiker, og vil fortsette med det.

– Klinisk kompetanse er også en viktig grunn til å ta en mastergrad. Det er en viktig grunn til at vi gjorde det. Kompetansen er nøkkelen videre. Tørre øyne og arbeidsplassoptometri er to eksempler på det. Tørre øyne, der du kan gjøre en behandling som gir

kunden en vesentlig bedring. Summen av dette er det beste med masterstudiet. Salget av produkter som briller og kontaktlinser kan også bli borte i fremtiden. Det kan folk enkelt skaffe seg

andre steder. Men kompetansen vår, faget vårt, det kan de ikke ta fra oss.

Her dere blitt mer bevisste optikere?

– Absolutt, det gir bedre grunnlag for å ta riktige beslutninger. Det betyr også at man kan beholde pasienten lenger selv med god oppfølging, sier Alf André.

– Masterstudiet er mye mer enn bare masteroppgaven. Det er interessant og lærerikt med samlingene med ulike

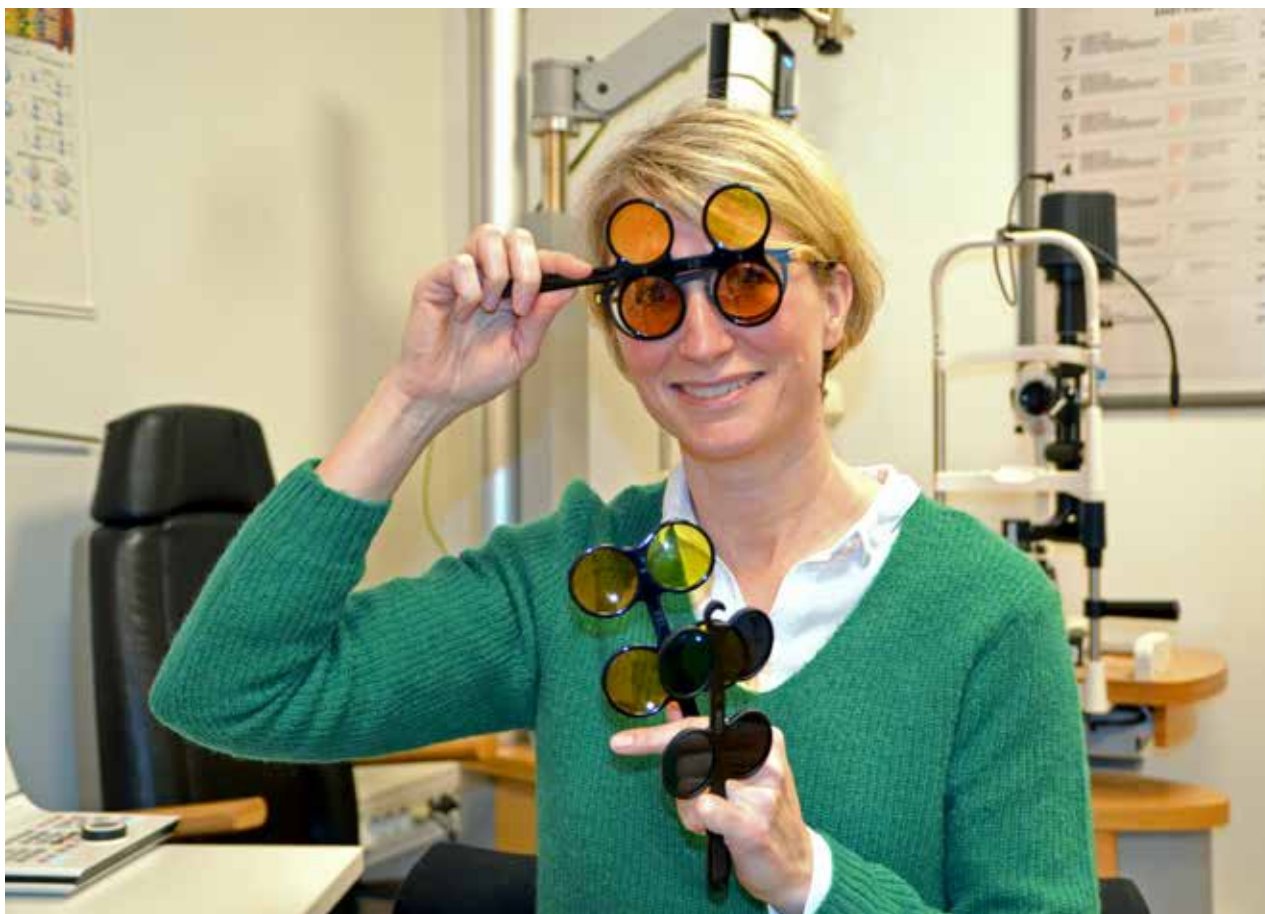
emner. Det lærer man mye av. Vi tenker at det er viktig å ha en mastergrad for videre arbeid fremover. Når man skal spesialisere seg, eller hvis man for eksempel skal få refusjon for barn

og samarbeide med annet helsepersonell med shared care.

– Ta en modul, og bygg videre på det, dersom du ønsker det, råder Cathrine.

– Jeg synes det er veldig bra at USN har samlinger der man er på universitetet en uke om gangen. Det er flott at kursene ikke bare er web-basert. Det er godt å være hands on, sammen med andre og komme bort fra den vante arbeidshverdagen, sier Alf André.

– Jo mer du lærer, desto mer ser du at du ikke kan. Ting du ikke kan, lar man gjerne ligge. ●

ELISABETH VIL NÅ FLERE

Elisabeth Bjerke Egeberg fra Kristiansand har lang erfaring med å drive butikk i Synsam-systemet. Som nyvalgt styremedlem i Norges Optikerforbund brenner for å nå ut til optikere som vil styrke egen kompetanse i «hverdagsoptikk».

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

Hun har ikke mastergrad. Det har ikke flertallet av norske optikere heller. Og det er dem hun er spesielt opptatt av å nå ut til.

Erfaring har hun derimot massevis av, optikeren og butikksjefen, som nå er tilbake i hjembyen Kristiansand etter 13 år i Oslo. Hun har jobbet med fagutvikling i Synsam-systemet: i linserådet deres, hun har vært i markedsrådet og vært med på å slutføre franchiseavtaler. Hun

kommer fra en kjøpmannsfamilie som har drevet både matbutikk og hotell, og selv er hun glad i butikkdriften.

– Knappheten er tiden. Den strekker ofte ikke til alt når man har familie og barn, skal drive butikk og oppdatere seg faglig. Da blir det lite tid til å delta på konferanser og fagsamlinger, og oppdateringen blir mer hjemmebasert kursing.

VIKTIG FOR ALLE!

Norges Optikerforbund er det viktigste forumet for ALLE optikere i Norge,

slår hun fast etter 23 år i yrket. Kjedene kan ikke ta den plassen verken for den enkelte optiker eller for profesjonen.

– Etter mange år som optiker ser jeg at NOF har en utrolig viktig funksjon for at vi skal beholde vårt yrke. Se hva som skjedde med farmasøytene. De har ikke lenger en faglig rolle i apotek og det mener jeg skyldes at de ikke har hatt en faglig sterk organisasjon som har jobbet dem frem.

Elisabeth Bjerke Egeberg håper å få flere optikere ned fra gjerdet og engasjert i fag og fagpolitikk.

For apotekbransjen har blitt internasjonal, slik store deler av norsk optikerbransje er i ferd med å bli også, – oppkjøpt av internasjonale investorer.

– NOF sin rolle vil bare bli viktigere i fremtiden. Mange kjeder kan i fremtiden erstatte en del av sine optikere med «refraksjonsmaskiner». Det er knapphet på optiker-ressurser mange steder, og kostnaden med optikere kan virke

kan utgjøre en trussel mot yrkesgruppen vår. Jeg tror det etter hvert vil kreves høyere utdanning av nye optikere som går ut og flere må ta mastergrad.

KUNN SKAP OG SELVTILLIT

Kompetanseskillen mellom de som har grunnutdanning og de som spesialiserer seg kan bli en utfordring, også for den enkelte optiker.

De som har tatt mastergrad har mye større selvtillit til å nå ut til andre yrkesgrupper, fordi de er trygge på sin egen kompetanse.

relativt høy noen steder, om de bare ser mot ren refraksjon. Men vi er viktige på så mange flere områder for synet.

Det er viktig at all den andre kompetansen vi sitter på, er tydelig. Det er spennende med nytt utstyr, men det

– De fleste norske optikere har ikke mastergrad og en del mangler nok selvtillit på egen kompetanse. Derfor unngår de å gå på landsmøtet, ta kontakt med NOF eller melde seg på kurs. De er kanskje redde for følelsen av å ikke mestre. Det er allerede blitt et skille i

vår hverdag, der noen jobber tverrfaglig, de spesialisere seg på barn og syn eller samsyn, de har store kunnskaper om sykdommer. Mange optikere besitter ikke denne kompetansen, og det gjelder ikke minst oss som er utdannet for lenge siden. Noen har tatt skjeen i egen hånd, men langt fra alle, og når man jobber helt alene er dette ofte vanskelig. De som har tatt mastergrad har mye større selvtillit til å nå ut til andre yrkesgrupper, fordi de er trygge på sin egen kompetanse. At NOF kan bidra til kompetanseløft for alle optikere mener jeg er utrolig viktig for å verne om vår profesjon og at vi skal kunne beholde vårt yrke.

LOKALE MØTEPLASSER

Elisabeth Bjerke Egeberg mener at å nå ut til optikere med verdien et medlemskap i NOF gir, er svært viktig.

– NOF må være kreative på hvordan de kan nås. Her tror jeg lokale aktiviteter kan ha stor verdi. Jeg savner lokallagene. Det var en stund det var naturlig at de forsvant på grunn av kjededannelser, men det å kjenne hverandre lokalt, det å kunne treffes iblant, det tror jeg er veldig viktig. Jeg tror ikke det vil være mangel på interesse. Så lenge det er gratis, tilrettelagt i forhold til jobb og med kort reisetid, tror jeg lokale møter både vil rekruttere medlemskap og øke deltakelsen på landsmøtene.

Øyeavdelingen ved sykehuset i Arendal inviterer optikere til samlinger 1-2 ganger i året på et optometriforum, og det er noe de fleste optikerne i regionen prøver å få med seg, sier Egeberg.

Her får man treffe kolleger og øyeleger, det er kurs, og man kan prate sammen. Det er også en arena det er naturlig at NOF er til stede på.

– Samarbeidet med Sørlandet sykehus i Arendal er godt. De har innsett at for å få ned køer generelt, og for katarakt spesielt, er det nødvendig at optikere kan henvise direkte til sykehuset. ●

GRIP MULIGHETENE I YRKET!

Fire år etter at han fullførte optikerutdannelsen, har Petter Storm jobbet i mange forretninger over store deler av landet. Den erfaringen tror han er viktig å ta med seg inn i styret i Norges Optikerforbund. **TEKST: DAG ØYVIND OLSEN FOTO: KAIA MEANS OG DAG ØYVIND OLSEN**

To og et halvt år hos Krogh Optikk i Trondheim, etterfulgt av en lengre periode som ambulerende optiker i Optikkpartner og nå utviklingsveileder og optiker i Synsam.

– Jeg møter masse forskjellige mennesker i både bransjen og i synsprøverommene. Det har bidratt til at jeg ser mulighetene yrket byr på.

Da forespørselen kom å stille som kandidat til NOF-styret ble Petter Storm både overrasket og glad. Det var noe han takket ja til på strak arm.

– Jeg kan bidra med litt innsikt fra

Synet er vår viktigste sans, og den må ivaretas i alle aldre. Jeg opplever at hele samfunnet er opptatt av godt syn og god øyehelse.

flere kjeder og input fra både medlemmer og ikke-medlemmer.

Som den eneste i styret har han relativt fersk erfaring med hvordan det er å være student.

– Jeg har fortsatt kontakt med flere av dem jeg studerte sammen med. Vi besøker hverandre og mange av oss bor i Oslo.

Petter Storm er fra Oslo og det var gjennom en jobb i en fotoforretning i Sandvika i tre år at han fant ut at han ville bli optiker. Derfra gikk veien til Kongsberg.

Han liker nemlig å jobbe med mennesker, er interessert i teknisk utstyr og er glad i mote, stil og design. Det reneste optiker-Kinderegg, med andre ord!

Nå jobber han med butikkansatte for å bli bedre i kundemøtet, så han får også verdifull erfaring utenfor synsprøverommene.

Du som reiser så mye i jobben, hvordan opplever du dine kollegers trivsel?

– De fleste trives der de er, men mange har byttet jobb – enten fra butikk til butikk, eller fra butikk til andre jobber som innen spesialoptikk, hos øyelege, øyeavdeling på sykehus, eller hos leverandør. Det er et stort mangfold av muligheter som kanskje ikke alle ser.

Hva ser du som det viktigste for deg å jobbe for i NOFs styre?

– Optikeres trivsel på jobb er viktig, og trivsel skapes i stor grad av rettferdige

og levelige lønns- og arbeidsvilkår. Optikerne har en viktig rolle i samfunnet, og arbeidet som utføres med å få politikere til å se det gleder jeg meg til å få innsikt i og ta en del av. Synet er vår viktigste sans, og den må ivaretas i alle aldre. Jeg opplever at hele samfunnet er opptatt av godt syn og god øyehelse. Storm mener også at landsmøtet er en flott arena for å bygge nettverk videre og for å møte kolleger.

Er du opptatt av kurs og videreutdanning?

– Ja! Å motivere kolleger til å ville bli lært nye ting er viktig for at optikere skal forbli i jobben og ikke se seg rundt etter andre yrker. Det er viktig å få stimuli og at man er sulten på å lære noe mer. Selv tok jeg kurs i klinisk bruk av

OCT og har hatt veldig god nytte av det. Det er viktig å bli med på den faglige utviklingen.

Hva med lønn, kan NOF bidra på noe vis her?

Det hadde vært interessant å se hvilke resultater en medlemsundersøkelse på lønns- og arbeidsvilkår hadde produsert. Vi optikere prater med hverandre og i mitt årskull er vi stort sett åpne om hva vi tjener. Flere arbeidsgivere burde nok se nærmere på muligheten til å gi sine ansatte bedre lønns- og arbeidsvilkår for å unngå oppsigelser, men også for å gjøre arbeidsplasser mer attraktive.

1

2

3

4

5

6

7

DETTE ER STYRET I NORGES OPTIKERFORBUND:

1. Simon Dørheim, styreleder, Optiker hos Krogh Optikk i Tønsberg
2. Helle K. Falkenberg, Førsteamanuensis ved Universitetet i Sørøst-Norge, Kongsberg
3. Paal A. Nævdal, Optiker hos Brilleland, Bergen
4. Petter Storm, Optiker og utviklingsveileder hos Synsam
5. Heidi A. Refseth, Optiker hos Interoptik Andresen, Lillehammer
6. Elisabeth Bjerke Egeberg, Optiker og butikksjef hos Synsam, Kristiansand
7. Trine Johnsen, Head of Professional Advancement i Specsavers, Nord-Europa, Oslo og styreleder i Synsinformasjon

clariti® family
starring clariti®
multifocal

Biofinity® family
starring Biofinity®
multifocal

Skaff deg en ekspert i lommeformat

OptiExpert™ – appen fra CooperVision –
nå med en kostnadskalkulator.

OptiExpert™ gir deg direkte tilgang til en rekke forskjellige verktøy og funksjoner. Med Efrons graderingsskalaer, oksygengjennomtrengelighetsskalt og brukervennlige multifokale og toriske kalkulatorer får man nå også tilgang til den nye kostnadskalkulatoren, noe som gjør det enda lettere å velge kontaktlinser og vise kundene fordelene med å oppgradere til silikonhydrogelbaserte linser med høyere oksygengjennomtrengelighet.

Gjør som tusenvis av andre optikere som allerede bruker OptiExpert™. Last ned appen i dag eller gå inn på coopervision.no der den nettbaserte versjonen ligger.

Du finner den i App Store og på Google Play.

OptiExpert™ er et opplærings-, referanse- og informasjonsverktøy for optikere. Optikere kan velge å bruke appen som hjelp under pasientvurdering, men den skal ikke alene danne grunnlaget for kliniske beslutninger. OptiExpert™ er ikke ment å være og kan ikke likestilles med råd fra lege eller optiker, og den er heller ikke ment å erstatte pasientvurderingen som en optiker gjør.

Lyst til å ta din fagkompetanse til neste nivå?

Meld deg inn i Green Club, bli faglig oppdatert og delta på kliniske events ulike steder i Norge.

Specsavers Green Club er **vår online platform** som er tilgjengelig **for alle optikere** uavhengig av hvor man jobber. **Kliniske artikler, den nyeste forskningen, webinarer og faglige events** vil være fullt tilgjengelig og gratis for medlemmer.

For å sikre at du er oppdatert, meld deg inn her:

www.green-club.eu/sign-up-to-green-club

Green Club

MASTER I SYNSREHABILITERING OG SYNSPEDAGOGIKK?

TEKST: GERD SYNØVE HOLLUND, OPTOMETRIST MSC SPESIALIST I ALLMENNOPTOMETRI FOTO: HELLE K. FALKENBERG

Det nærmer seg nå. Aldri vært så nærme som nå. At jeg blir helt ferdig med masteren. Master i synspedagogikk og synsrehabilitering som ble påbegynt januar 2015.

Mye tverrfaglig kompetanse samlet på et sted!

Jeg husker det godt. -17 grader og som vanlig fryktelig langt vinterstid fra sentrum av Kongsberg og opp til Raumyr. Der vi på første forelesning fikk servert datoer på innleveringer fire – FIRE – år frem i tid! Med lang erfaring fra optikkverdenen, og med en master i klinisk optometri fra PCO i bunnen, trodde jeg at jeg kunne ganske så mye om syn og fagområdet rundt. Det slo ned i meg som en bombe at sykepleieren, læreren, ergoterapeuten og økonomen som alle hadde erfaringer fra en arbeidshverdag med blinde og svaksynte, satt med en helt annen, og like viktig kunnskap som meg. Egoet mitt ble satt skikkelig på plass! Det

hadde nok vært tryggest å reise hjem igjen og fortsette min velkjente gode arbeidshverdag i brillebutikken med kontaktlinser og briller.

TVERRFAGLIG SAMARBEID

Men for en gjeng! Både undervisere, veiledere og medstudenter. Så heldigvis tok ikke panikken meg fullstendig. Heldigvis fortsatte både jeg og de andre. Og her står vi da, fire-fem år etter, og er enda mer klar over alt vi ikke kan. Med dypere respekt for andre yrkesgrupper. Med mye lærdom fra andre yrkesgrupper. Med mer ydmykhet over at vi som optikere er en profesjon som får være en del av et større system av

ulike yrkesgrupper som alle har som mål å gjøre tilværelsen for svaksynte og blinde så bra som mulig. Der man ser at det ikke hjelper med gode data-briller med riktige tilpassede filterglass, om ikke datamaskinen har operativt forstørrelsesprogram og brukeren er opplært i det. Der det ikke hjelper å få utlevert en leseTV hvis brillen som brukes er beregnet til avstand. Der det ikke hjelper om den hvite stokken er fem år gammel om det ikke er gitt opplæring i bruken. Også har vi lært at det er fryktelig varierende forhold i landet, veldig ulik praksis fra kommune til kommune, og nesten tilfeldig og personavhengig hvordan systemet

Praktiske øvelser er viktig!

virker (undertegnede masteroppgave henter i den retning).

Merete Bøe er sammen med undertegnede de to første optikerne som har fullført master i synspedagogikk og synsrehabilitering. Vi har lært mye, det har vært krevende både i tid og krefter, men vi har det utrolig kjekt. Vi sitter ikke igjen med en ny arbeidstittel, men med en uendelig stor verktøykasse som brukes nesten daglig i vår arbeidshverdag som optiker, både på NAV Hjelpemiddelsentral der Merete jobber, og som privatpraktiserende optiker, slik jeg jobber.

Universitetet i Sørøst-Norge, avdeling Kongsberg, har et samarbeid med Universitetet i Gøteborg om denne utdannelsen. Som på de fleste andre kurs innen optometri og øyefag på Kongsberg, kommer folk fra hele landet for å delta, og fra Sverige og Danmark. Det som er den største forskjellen på dette kurset er at vi ikke bare var optikere tilstede. Det var et fåtall optikere, men mange andre profesjoner, der alle hadde en eller annen tilknytning til arbeid med blinde og svaksynte. Vi har vært på samlinger på Kongsberg, på universitetet i Gøteborg, på Hurdal kurs og mestringscenter, Statped i Oslo

og Synssentralen i Sverige. Vi har hatt skype-møter til langt på natt og høye skuldre gjennom arbeidsdagen fordi vi vet at det skal skrives 2000 (fornuftige) ord etter jobb som skal leveres innen 23:59 samme kveld. Vi har romstert rundt i gangene på Krona med mobilitetsstokk og bind for øynene. Vi har hatt praksisplass i voksenopplæring hos synspedagog. Vi har laget et svært så minnerikt måltid med bind for øynene på et undervisningskjøkken ved universitetet i Gøteborg. Og ikke minst, vi har lært av hverandre.

HVORFOR MASTER I REHABILITERING OG SYNSPEDAGOGIKK

Det blir aldri en kjedelig hverdag. Det er i dag, etter kompetanseheving, enda større variasjon på pasientene som er innom. Aldri en "enkel" dag på jobben. Det er spennende å opparbeide kjennskap og kunnskap om de ulike instansene involvert i synsrehabilitering. Det er interessant å søke samarbeid med helseinstitusjoner, utvide horisonten, og utvide tradisjonell optikervirksomhet med nettverksbygging langt utover vår egen faggruppe. Med en befolkning som blir eldre, vil andelen av pasienter med synsproblemer etter for eksempel slag eller AMD, være økende i tiden fremover, så kunnskapen er meget aktuell.

Masteroppgavene vi har lagt mye svette, kanskje ikke blod, men noen tårer i, bidrar med viktig kunnskap om vår yrkesgruppe. Merete jobber på Hjelpemiddelsentralen i Buskerud, og har undret seg over hvorfor Norge deler ut mange flere lese TV-er enn våre naboland. Kunne ikke flere vært hjulpet med enklere hjelpemidler, som en god, gammeldags sterk lesebrille?

Gjennom sin undersøkelse med å innhente data fra optikere ute i butikk, finner hun at vi optikere er glade i addisjon opp til 2,50, men så stopper det der... Da blir hoppet til lesebrillen som dekkes gjennom NAV fra addisjon +5.00 og dermed gir god forstørrelse og kort leseavstand, fryktelig vanskelig. Hadde pasientene gått gradene når visus dropper under 0,8 til før det er så ille som 0,3, kunne pasientene ha klart

seg med et enklere hjelpemiddel enn en svær lese-tv, en brille med såkalt sterk-optikk.

Undertegnede har opplevd mange ulike pasienthistorier fra sine AMD-pasienter, og ønsket å sammenfatte noen av disse for å se om det var noen likhetstrekk. Ved å gjennomføre ti intervjuer som videre ble tolket og analysert, viste det seg at pasientene har behov for tilpasning og anerkjennelse. Tilpasning til sin nye tilværelse ved hjelp av medmenesker og ved bruk av synshjelpemidler. Måten man tilpasser seg på varierer fra person til person. Anerkjennelse fra fagpersoner og anerkjennelse fra familie og venner rundt. Man ønsker å bli møtt med respekt, og at ens individuelle behov blir møtt. For å få til både tilpasning og anerkjennelse krever det informasjon og kunnskap. Det var veldig tilfeldig hvor informasjonen om AMD kom fra, og veldig tilfeldig hvordan de kom i kontakt med ulike instanser, som synskontakt og NAV Hjelpemiddelsentral. Det kunne vært ønskelig med en mer strømlinjeformet synsrehabiliteringsprosess, og den lokale optikeren kan absolutt brukes. Den lokale optikeren er en super ressurs og sitter med mye kunnskap. Vi bør ikke ta for gitt at andre involverte fagpersoner har gitt pasienten informasjon om deres øyelidelse, hva man kan forvente seg, hvorfor nye briller ikke hjelper osv. Slik opplæring kan gjøre overgangen til å bli mer og mer svaksynt lettere.

NÆRMER SEG NÅ...

Så tilbake til begynnelsen av denne artikkelen. Det nærmer seg nå, mente jeg. Men så viser det seg at vi aldri blir helt ferdig. Da vi nylig presenterte masteroppgavene våre som ble levert høsten 2018, på en konferanse for synsrehabilitering i Manchester, ble vi minnet om at vi gjorde et ganske godt stykke arbeid. Og at det er spennende og nyttig å lære nye ting. Så takk til alle involverte: undervisere, veiledere og organisatorer ved universitetene, praksissteder, medstudenter, informanter, og ikke minst, en svært velvillig og tålmodig arbeidsgiver. Jeg gleder meg til fortsettelsen! ●

FØRSTEREIS PÅ FAGKONFERANSE

TEKST: MERETE BØE, MSC I SYNSPEDAGOGIKK OG SYNSREHABILITERING FOTO: GERD SYNNØVE HOLLUND

Hvordan er det for første gang å presentere egne forskningsresultater på en fagkonferanse?

Det var veldig gøy at mange var interessert i min poster, og kjente igjen problemstillingen!

SKAL, SKAL IKKE.

Jeg ble ferdig med min master i Synspedagogikk og synsrehabilitering høsten 2018. Jeg vil tro de fleste er i en boble av lykkerus når masteroppgaven er levert, fremleggingen er ferdig og karakter er mottatt! Å handle i påvirket tilstand er ikke alltid en god idé... Da min veileder fra USN foreslo å sende inn et abstrakt til ESLRR 2019, European Society for Low Vision Research and Rehabilitation i Manchester, virket det som en veldig god idé. Det var jo lenge til både frist for når abstraktet skulle sendes inn og selve konferansen. Vi var flere fra mitt masterkull som bestemte oss for å reise sammen. Siden masteroppgaven var ferdig, var arbeidet med abstraktet stort sett en klippe- og limejobb.

Det var jo selvfølgelig hyggelig å få en mail fra komiteen om at abstraktet mitt var antatt for posterpresentasjon!

STIPEND FRA NOF

Som en ukjent masterstudent fra Norge, måtte jeg innse at det ikke vanket noe honorar for min posterpresentasjon. Deltakelse med poster medførte de helt vanlige utgiftene som reise, hotell, konferanseavgift og konferansemiddag. Dersom en ønsker å presentere forskningsresultater, store eller små, er det viktig å huske på NOF sitt fagformidlingsstipend. Dette er noe alle medlemmer i NOF kan søke på. Det skal bidra til å synliggjøre forskningsaktivitet hos norske optikere. Det er søknadsfrist 15. juni hvert år, og eget søknadsskjema ligger på NOF sine hjemmesider. Det kan gis reisestipend på inntil 7500,- for å presentere egen forskning. Det er ikke mange søkere til dette, så jeg anbefaler alle det er aktuelt for å søke.

POSTER

Takket være velmenende masing fra gode kollegaer, kom jeg tidlig i gang med å lage posteren. Det var langt vanskeligere enn jeg trodde. Det å komprimere en masteroppgave fra 20 000 ord ned til max 600 var en ting. Balansen mellom tekst og bilder, eventuelt tabeller eller grafer, og

plasseringen av disse måtte jeg gjøre mange ganger. Retningslinjer for fysisk størrelse, antall ord og anbefalt størrelse på teksten ble tilsendt fra ESLRR. I tillegg har USN en poster-mal som skal benyttes. Det var en stor hjelp at vi var flere kjente som skulle reise sammen. Det å lese og gi hverandre tilbakemeldinger er gull verdt. Det er og alltid hjelp å få hos ansatte ved USN, så stor takk til de!

Det var godt å ha god tid når den første trykte versjonen ble helt uleselig. Det å trykke på stoff istedenfor papir gjorde det mulig å bare putte den i håndbagasjen på flyet. Så det var et godt tips!

Et par dager før konferansen fikk alle som skulle presentere poster tilsendt oversikt over plassering av posterne, og når det var mulig å henge opp sitt mesterverk! Noen hadde printet ut posteren i A4 størrelse til hand-outs. De aller fleste, meg inkludert, satset på at interesserte tok et bilde, og det fungerte helt fint.

POSTERPRESENTASJONEN

Hvordan presentasjonene gjøres har jeg skjønt varierer noe fra konferanse til konferanse. På den konferansen jeg deltok, kan det beskrives med et ord: MINGLING.

Det var satt av 90 minutter i programmet til posterpresentasjon. Jeg stod da ved egen poster og håpet at noen ville være interessert. Det var totalt 48 poster, men selv om konkurransen var hard, var det heldigvis mange som fattet interesse for mitt prosjekt: «The forgotten near glasses, a study on local optometrists' use of reading additions higher than +2.50DS, in patients with decimal VA 0,3-0,8.»

KONKLUSJONEN

Alle som har skrevet en masteroppgave har lagt ned et stykke arbeid. Det var gøy å presentere egne resultater, og diskutere med genuint interesserte. Det var en uformell arena å gjøre dette på. Det er klart engelsken kunne vært mye bedre, men da jeg først var kommet i gang gikk det overraskende greit. Dette

var jo en konferanse hvor alle deltakere hadde en tilknytning til rehabilitering av svaksynte, så jeg var blant likesinnede!

Jeg vil absolutt anbefale å presentere egen forskning, stor eller liten. Det ble en flott, faglig avslutning av masterne ved at vi var flere som reiste sammen. Det var og flere fra USN som deltok, slik at vi til sammen var 8 i samme reisefølge. Det var veldig betryggende at vi var en så stor gjeng, med blanding av erfarne og uerfarne konferansebidragsytere. ●

FAGUTVALGET
INFORMERER

GRATIS SYNSUNDER- SØKELSE

Fagutvalget i NOF ønsker å uttale seg prinsipielt rundt det å gi bort gratis synsundersøkelse.

Utvalget er for at optikeren får betalt for sine tjenester enten de jobber privat eller offentlig. Faglig utvikling og anseelse er ikke gratis, og tjenestene er selve kjernen i vår virksomhet. Ser vi på de siste årene i norsk optometri har vi aldri hatt større søkertall til studiet og vi har aldri før kunnet tilby den norske befolkning bedre kliniske tjenester. Vi i fagutvalget er stolte over å kunne arbeide for utviklingen innen faget, men ser med bekymring på hvordan enkelte kampanjer kan ødelegge det bransjen har jobbet målrettet for gjennom flere år. Skal vi nå målet om å kunne få offentlig betaling for våre helsetjenester kan vi ikke gi bort disse gratis.

Fagutvalget jobber kontinuerlig med å bedre kvaliteten på de kliniske tjenestene for å ivareta pasientens sikkerhet. Å gi bort tjenestene gratis kan føre til det motsatte. ●

ESLRR 2019 “FROM INNOVATION TO IMPLEMENTATION”

TEKST OG FOTO: MERETE BØE

European Society for Low Vision Research and Rehabilitation samles til konferanse annen hvert år. I år hadde rundt 100 deltakere funnet veien til Universitetet i Manchester.

Konferansen hadde et tett program med forelesninger, posterpresentasjoner og utstillere. De var mange interessante temaer, som blant annet var: Depresjon, mental helse og emosjonelle behov, teknologi for svaksynte, slag og mobilitet og bevegelse.

PERIFERE PRISMER OG SYNSFELTUTFALL

Eli Peli er et kjent navn for mange, og da spesielt i forbindelse med bruk av perifere prismes for utvidelse av synsfeltet hos personer med synsfeltutfall, og spesielt den gruppen som har homonym hemianopsi. Han skulle ha vært til stede på konferansen, men med kansellert fly ble det en Skype-løsning i stedet. Noe som for øvrig fungerte veldig bra. Pasienter med synsfeltutfall kan være den gruppen som er vanskeligst å hjelpe. Opplevelsen av synsfeltutfall er ikke at det blir svart eller grått, det blir bare borte. Samtidig som hjernene og kan «fylle» inn med det som passer. Målet med bruke av perifere prismes er og gjøre pasienten oppmerksom på objekter i den delen av synsfeltet som er «borte».

Peli forsøkte først å tilpasse tradisjonelle prismes, men pasientene opplevde liten effekt, uavhengig av baseretning. Det var og vanskelig å benytte høyere prismestyrke enn 20PD grunnet tykkelse og vekt på glass. De perifere prismene monteres over og under gjennomblikkspunktet. Pasienten vil da alltid se gjennom et klart glass uten å forstyrre det

binokulære synet. Ved å benytte perifere prismes vil en også flytte dobbeltsynet ut i periferien slik at er enklere og adaptere. Peli benytter i dag 57PD på sine pasienter. Dette gir en utvidelse av synsfeltet på 30°, som er målbart med perimetri. Prismene vil gi et skotom som det er viktig å informere pasientene om. I halvparten av delstatene i USA er det tillatt å kjøre bil med homonym hemianopsi. Det jobbes derfor med en oblique prisme-løsning som er spesielt beregnet for bilkjøring! De fleste har adaptert bruk av perifere prismes i løpet av et par uker. En god løsning har vært å montere prismene i en magnetisk clip-on-løsning slik at de enkelt kan benyttes ved behov. Da styrken på prismet er direkte målbart med perimeter arbeides det med å kunne øke prismene ytterligere over 57 PD. Pasienter med synsfeltutfall utgjør i dag ca halvparten av alle pasientene til Eli Peli.

MENTAL HELSE OG SYNSNEDSETTELSE

Sammenhengen mellom psykisk helse og synsnedsettelse har det vært fokusert på i Norge den siste tiden. Dette var derfor et høyst aktuelt tema. En litteraturstudie viser at det er mange artikler om psykiske helse og synsnedsettelse, men få artikler som ser på sammenhengen mellom disse. Dette er et sensitivt område, med store mørketall. En studie viser at 43% av alle pasienter ved en svaksynteklinikk i Wales hadde

betydelige symptomer på depresjoner og 73% av disse var ikke under noen form for behandling. Mange er ikke utredet i forhold til mentale sykdommer, og vil derfor forbinde mange av sine problemer med synsutfordringene. Det skal være alvorlige tilfeller med blant annet selvsykdom før de henvises videre for utredning.

I Amsterdam er det utviklet en e-basert, individuelt selvhjelpskurs. Målgruppen er pasienter med AMD behandlet med VEGF-hemmere og som hadde milde til moderate symptomer på angst og depresjon. Studien viste at de fleste deltaker responderte positivt, og mentale helseproblemer ble gradvis redusert over tid.

Synshemmede er en sårbar gruppe som ofte mangler den grunnleggende tryggheten, både i forhold til omgivelse og personer. Lavt selvbildet, og lite sosialt nettverk er årsaker til at denne gruppen er mer utsatt for seksuelle overgrep og vold.

LESING

Lesing og lesefunksjon er alltid et sentralt tema i forbindelse med rehabilitering av synshemmede. MNRead er en test som måler minste tekststørrelse som kan leses uten at lesehastighet reduseres. Testen krever en rekke tidtakinger kombinert med at teksten blir mindre. En studie fra Angela Ruskin University viser hvordan lytting, i klinisk sammenheng, gir et tilstrekkelig anslag av kritisk tekststørrelse med MNREAD. Det gikk et skille for pasienter med en lesehastighet > 125 ord per minutt. For lesehastighet < 125 ord per minutt var det større avvik mellom kritisk print størrelse bestemt

1. Alltid gøy å prøve ut ny teknologi. Simuleringsbriller som kan gi en bedre forståelse for utfordringene til svaksynte.

2. Ved en tilfældighet kom vi over statuen «Victory Over Blindness» utenfor Manchester Piccadilly Station. Det gjorde ekstra sterkt inntrykk etter tre dager med nedsatt syn som tema.

ved lytting og tidtaking. Det er og verdt å merke seg at størrelsen på foretrukket tekststørrelse er noe større enn minste kritiske tekststørrelse for normaltseende. Basert på disse forskningsresultatene er det å anta at forstørrelse bestemt ut i fra minste kritisk tekststørrelse er noe lavere enn hva den synshemmede foretrekker.

SLAG

Tema slag var godt belyst fra ikke mindre enn tre foredragsholdere fra USN. Disse var Torgeir Solberg Mathisen, Irene Langeeggen og Helle Kristine Falkenberg. Til tross for at slag rammer synet i større eller mindre grad hos 65% av alle de som overlever et slag, er likevel synsvansker etter slag ofte oversett. En av barrierene som ble presentert var hvordan ansatte i kommunen føler at de ikke har tilstrekkelig kunnskap eller tid til å gjøre ytterligere kartlegging av synsfunksjonene hos pasienter etter et

slag. Synsvansker grunnet synsfeltutfall skiller seg vesentlig fra redusert visus. Det er ikke uvanlig at pasienten med et synsfeltutfall ikke er klar over sin synsvanske. Synsproblemet gir en større avhengighet fra nære familiemedlemmer. Dette kan igjen gi varierende grad av skyldfølelse.

Mange pasienter tar ikke symptomene på hjerneslag alvorlig. Blir halve TVen borte tror man det er TVen det er noe galt med. Mange vil gå og legge seg i stedet for å oppsøke lege hvis en opplever dobbeltsyn kombinert med svimmelhet og kvalme. Informasjon om det å ta endringer i synet på alvor er nødvendig. Det er viktig at optiker er en del av et tverrfaglig samarbeid i forbindelse med rehabiliteringen av slagrammede.

I en klinisk sammenheng er det spesielt viktig å teste nærfunksjonene. Mange pasienter har stor nytte av en ren lesebrille med addisjon høyere enn

+2,50. En lupelinjal kan også være et godt hjelpemiddel for denne gruppen. Testing av synsfelt er selvfølgelig helt avgjørende. Studier viser at autoperimetri vil avdekke synsfeltutfall hos flere pasienter enn ved bruk av Amsler og konfrontasjonstest.

For mange slagrammede er synsnedsettelsen usynlig for pasienten, pårørende og helsepersonell. Selv om den påvirker hverdagen.

NY TEKNOLOGI

Det kommer stadig nye og flere produkter av bærbare teknologiske synshjelpemidler. I tillegg til disse selvstendige produktene utvikles det mange apper som gir smarttelefonene mange av de samme egenskapene. Det er få studier på dette området som omtaler bruk av produkter og apper over en lengre periode, som kanskje er nødvendig med denne type produkter. Rekrutterte til denne type studiene er og ofte yngre personer som er interessert i ny teknologi. Det er og nødvendig med større studier som ser på styrker og svakheter ved de ulike produkter opp mot ulike brukergrupper.

En ny versjon av simuleringsbriller som benytter ny teknologi virker veldig lovende. Spesielt med tanke på lærere som har synshemmede elever og pårørende til svaksynte vil det gi mulighet for en helt annen forståelse. Det er veldig vanskelig å skjønne hvordan en synshemmet hverdag påvirkes av funksjonsnedsettelsen.

KONFERANSEN SOM HELHET

Konferansen levde virkelig opp til sin tittel. Utstillere viste frem nye produkter og kliniske tester for kontrasttesting og nærvisus for svaksynte. Det var en stor poster presentasjon hvor fire representerte USN og masterstudiet: Master i synspedagogikk og synsrehabilitering. Det var tre fulle dager med et sjeldent tett program. På tre dager var totalt 34 forelesere i aksjon.

Konferansemiddagen var også verdt å få med seg. Den ble fortært blant dinosaurer, løver og andre artsfrender på Manchester Naturhistoriske Museum! Har man en aller annen tilknytning til rehabilitering av svaksynte anbefales virkelig ESLRR sine konferanser i årene som kommer. 📍

OPTIKER SOM PASIENT – INGEN «TØRR» OPPLEVELSE!

TEKST: MARIA JAHR FOTO: TRINE SIRNES

Vår reporter gjennomgikk en omfattende undersøkelse for tørre øyne. Les hvordan det gikk.

E-Eye er den eneste medisinske apparaturen som bruker IRPL (Intense Regulated Pulsed Light) for behandling av MGD. MGD – Meibomian Gland Dysfunction – er den vanligste årsaken til tørre øyne og innebærer nedsatt produksjon av fett til tårefilmen. Lysimpulsen med infrarødt lys stimulerer de meibomske kjertlene for å gi tilbake deres normale funksjon sånn at de produserer mere fett til tårefilmen. Behandlingen hjelper i 85% av tilfellene.

Hos Interoptik S. Gangestad tar en undersøkelse av tørre øyne 45 minutter. Jeg gledet meg til å få svar på hvorfor jeg hadde vondt – og ikke minst få teste hvordan det er å være pasient.

Jeg har alltid hatt ubehag av linser, og blunket hyppig så lenge jeg kan huske. Likevel gikk jeg igjennom hele optikerutdannelsen uten at noen fant noe feil. Så ble jeg operert med FSlasik og slapp linser. Min komfort i øynene var god og i mange år var jeg endelig «problemfri». Men så skjedde det noe – jeg begynte få mere ubehag i øynene, og det sammenfalt med diverse andre aldersendringer. Det siste året opplever jeg ubehag – tørrhet, svie, sandfølelse – flere ganger hver eneste dag.

Det har skjedd mye i både diagnostisering og behandling av tørre øyne siden jeg utdannet meg til optiker. Derfor gledet jeg meg veldig til å endelig få sjekket det opp. At det var et problem merket jeg – men hvor ille var det? Hva kom det av? Og hva kunne jeg gjøre med det? I tillegg så lurte jeg på: hvordan føles alle disse undersøkelsene for meg som pasient – er det ubehagelig?

OPTIKEREN BLIR PASIENT

Optiker Odd Erik Hedemann tok imot meg på Interoptik S. Gangestad i Fredrikstad. Det startet med anamnese, inkludert å fylle ut et enkelt spørreskjema – DEQ-5. Dette bruker Odd Erik igjen på oppfølging for å finne ut om pasienten opplever subjektiv bedring. Jeg fikk en score på ti.

Visus ble tatt, men Odd Erik gjør ikke refraksjon på tørre øyne under undersøkelse. Topograf viste at tårefilmen sprakk opp etter seks sekunder (NIBUT). Vi så på film av ett øye av gangen – det var forskjell på hvor det sprakk opp, og hvor mye. Venstre øye var absolutt verst. (Området hvor tårefilmen sprakk opp samsvarte med hvor det var noe staining.)

Under meibomografi ble kun nedre øyelokk undersøkt: det var ingen døde kjertler uten aktivitet – men på sidene var noen litt krokete og det er tegn på at det begynner å bli problem. Man bør se på det igjen om to år, ble jeg fortalt.

I spaltelampa ble øyelokk, cornea, konjunktiva og tårefilm undersøkt – tårefilmen så tynn ut. Dette var uten

farge. Invasive tester som forstyrrer tårefilmen venter Odd Erik med til senere i undersøkelsen.

– Du blunker hyppig, og det er jo bra, fortalte Odd Erik.

Min blunkerefleks samsvarer nemlig med når tårefilmen sprekker opp. Personer med nedsatt sensitivitet merker ikke like raskt ubehaget av at tårefilmen sprekker opp – og blunker ikke tilstrekkelig hyppig. Som en følge av dette blir det gjerne sår på hornhinnen.

Mengden tårefilm ble målt med phenol rød tråd – som viste 1 cm på begge øynene, og det er litt lite. Så brukte Odd Erik flourescein for å se på eventuell staining, og etter det lissamine green. Lissamine green viser ikke døde men døende celler. Også her så resultatet bra ut. Jeg ble vist hvor mye farge som kanten på øyelokket tok opp – her er det jo friksjon mellom kanten og selve øyet. For den som har MGD endrer øyelokkene fasong, hvilket gjør at

det gjerne blir enda mere kontakt – og derfor økt friksjon. Man havner da lett i en dårlig sirkel. Jeg hadde et område der den ellers tynne kanten var litt bredere – men det hadde ikke noe å si sa Odd Erik. Med lissamine green ser man også på konjunktival staining og folder.

FOR LITE TÅREFILM

Odd Erik klemte manuelt på de meibomske kjertlene – og bedømte både kvalitet og kvantitet. Han forklarte at her så det helt OK ut – det var én stygg kjertel, som jeg ble vist bilde av, hvor åpningen var tett.

Å gjøre tester i riktig rekkefølge er meget viktig – NIBUT krever et non invasivt svar og må komme først, og vurdering av meibom helt sist. Hvis meibom blir vurdert først – blir svaret på NIBUT feil.

Til slutt fikk jeg teste Blephex – og ble fortalt at dette er det mest ubehagelige ved behandling av tårefilms-

Både flourescein og lissamin green brukes for undersøkelse av tørre øyne. Fluorescein farger mellom celler, så at de blir mer farge hvor det savnes celler – staining. Lissamine green gjør det enklere enn flourescein å se på staining og folder på konjunktiva. Staining på konjunktiva er gjerne et tidlig tegn på tørre øyne.

problemer. Man bør noen ganger holde på i 1,5 minutter per øye – og det er slitsomt for pasienten å få øyelokkskantene rubbet såpass lenge.

Jeg fikk også teste E-Eye – en spennende opplevelse, ulik alt annet som foregår i et synsprøverom. E-Eye er en pulslysbehandling som sender korte og spesifikke lysglimt til definerte punkter under og på siden av øyelokkene. Dette skal stimulere til økt tåreproduksjon. Jeg fikk ta på meg en maske over øynene, og deretter satte Odd Erik mye kald gele rundt øynene. Selv har han på beskyttelsesbriller for lyset når han behandler. Pulsene var ekstremt varme, men ikke så mye at det var ubehagelig.

Hva ble konklusjonen? Kvaliteten på tårefilmen virket normal – det var altså ingen ubalanse i de bestanddelene tårefilmen består av. Men det var for lite tårefilm. Selv kobler jeg dette til alder. Det kan også være at laseroperasjonen har bidratt til enda mindre produksjon av tårefilm.

Gjennom å presse manuelt på de meibomske kjertler, bedømmes mengden og kvaliteten på fett.

Med InflammDry testen (måler MMP9 enzym) kan Odd Eirik måle mengden inflammasjon i tårefilmen.

Å dryppe er ikke noe for meg – ellers er det lurt å måle osmolariteten med I-pen eller TearLab. Dette for å optimalisere valget av øyedråper til den spesifikke pasienten. Man får konkrete tall på saltinnholdet i osmolaritetsmålingen, og følger med på hvordan disse kan endre seg på etterkontroller. Anbefalingen ble isteden å sette permanente tåreplugger for å beholde mere tårefilm i øyet.

Noen pasienter opplever ubehag når man presser på meiboms for å få ut fett av kjertlene, det opplevde ikke jeg. Derimot syns jeg E-Eye nesten var litt skummelt varmt. Men nei, ingen ubehag eller vondt egentlig. Optiker Odd Erik gir jeg topp score! Han jobbet utrolig raskt, samtidig som han klarte å forklare og vise meg alt. Hyggelig var han også – og ikke minst: Vi hadde det gøy!

SATSER PÅ TØRRE ØYNE

Optiker Catharina H Christensen MSc forteller at hos Interoptik S Gangestad, har Odd Erik Hedemann BSc og hun

selv tatt videreutdanningen «Tårefilm og tørre øyne» i Kongsberg, som følger DEWS2 rapporten.

I Interoptik er det et omfattende konsept med tørre øyne med blant annet fagdager, interne workshops, og påfyll med kurs fra leverandører. De deltar så ofte de kan på for eksempel BCLA og American Academy of Optometry.

TFOS DEWS rapporten viser at prevalens varierer fra 5-50%, slik at i visse regioner kan så mye som annen- hver pasient være plaget med tørre øyne. Forekomsten øker med alder, og er også noe vanligere blant kvinner. Catharina forteller at de regner med at hos 70-80% av tørre øyne pasienter er Meibomian Gland Dysfunction (MGD) hovedårsaken til plagene, så dette er et svært utbredt problem!

– Dette området av faget utgjør fremdeles en liten andel av bransjens kliniske omsetning, men man ser en fin vekst de siste årene, sier Catharina. Det er et stort behov i markedet, og man opplever god respons hos kundene. Mange har slitt med problemene lenge, og det er virkelig en takknemlig kunde-gruppe å jobbe med.

Hos Interoptik S. Gangestad er utstyret avansert – man har blant annet muligheten til å måle tårefilmen for enzymet MMP-9. Dette enzymet øker ved inflammasjon, og målet er å senke nivået med tørt øye behandling. Hvis man ikke lykkes redusere MMP-9 i tilstrekkelig grad, er det aktuelt å henvise til øyelege for eventuell behandling med cyklosporin.

Du trenger ikke så avansert utstyr for å komme i gang mener Catharina. Her er hennes tips:

– Begynn undersøkelsen med en god spaltelampeundersøkelse, flourescein, lissamine green og Phenol Red Thread. For å behandle kommer du langt med å sette tåreplugger og skylle tårekanaler. For å behandle MGD kan du klemme på kjertlene med Q-tips, Eyebag og tårevæske er fint til egenbehandling. Hun oppfordrer også optiker å bruke kolleger. Vær ikke redd for å henvise til en annen optiker – denne optikeren skal da selvfølgelig henvise pasienten tilbake til den optikeren som sendte henvisningen. 📍

MÅLER BETENNELSE PÅ ØYET

TEKST: SOLVEIG HOVSTEIN FOTO: INTEROPTIK

Tørre øyne er komplekst. Hvordan finne ut om det er inflammasjon som påvirker?

Erik Robertstad

Erik Robertstad jobber til daglig mye med tørre øyne-problematikk (TØ) hos Interoptik Holt. Han forklarer at man kan ha TØ både med og uten inflammasjon, men inflammasjon er en del av den «onde sirkelen» i TØ.

Matrise-metalloproteinaser (MMP) er proteolytiske enzymer som produseres av stressede epitelceller på den okulære overflaten. MMP-9 er en ikke-spesifikk biomarkør som har vist seg å være tilstede i større mengder hos personer med TØ. Hos de med alvorlig TØ finner man høyere verdier. En positiv MMP-9 test indikerer inflammasjon. Erik Robertstad hadde lest om produktet InflammDry i DEWS rapportene og hadde sett det i bruk på workshops på American Academy i

USA. InflammDry-testen gir utslag på MMP-9 >40ng/l og indikerer dermed betennelse ettersom normale konsentrasjoner av MMP-9 i tårer varierer fra 3ng/l til 40ng/l

En studie har vist at 40-65% av TØ pasientene har klinisk signifikant inflammasjon (Lam H, et al, Am. J. Ophthalmol. 2009, Lanza, N.L et al, The Ocular Surface, 2016).

– Jeg har selv behandlet mange pasienter som ved innledende undersøkelse har hatt positiv MMP-9 test og som etter behandling deretter har blitt så bra at testen er negativ.

FÅR MER INFORMASJON

– Alle som jobber mye med TØ pasienter vet at symptomer og plager kan variere veldig, og MMP-9 testen egner seg derfor bra ved alle TØ undersøkelser, da den kan si noe om hvor alvorlig situasjonen er, og hvor mange tiltak man bør sette i gang, forklarer Robertstad. En pasient med tørre øyne kan ha en aktiv inflammasjon selv om hornhinnen er klar og det ikke er punktfarging med fluorescein. Hvis man får et positivt svar, vet man at TØ-nivået har en høyere alvorlighetsgrad og det vil kreve mer å komme ut av den inflammasjonstilstanden øyet er i. Det kan kreve intensiv behandling med hypo-osmolær kunstig tårevæske, renhold av øyelokk, salve om natten og massasje av meibomske kjertler. Disse tiltakene kan ta pasienten ut av en kronisk inflammasjon.

Dersom man ikke kan få pasienten ut av den inflammatoriske tilstanden,

bør pasienten henvises til øyelege. Det finnes nå gode medikamentelle behandlingsalternativer, som f.eks. svake steroider (som Softacort) eller ciklosporin (Ikervis).

Selve testen gjøres slik: Du trekker øyelokket ned mens pasienten ser opp, så dytter du puten på beholderen lett mot konjunktiva ved innsiden av nedre øyelokk og holder i 3-4 sekunder. Så flytter du den til to nye steder. Når teksten på puten begynner å glinse så har du fått nok fukt, sett på hetta, og putt den ned i en reaktorvæske. Etter ti minutter er testen klar og man leser av fargestrekene.

– Dette er så langt den eneste testen som måler dette, tror Robertstad, – men det vil nok komme andre alternativer for å måle inflammasjon i fremre segment etter hvert. Det kommer mange kunder (linsebrukere og ikke-linsebrukere) og får behandling for TØ hos oss. Vi gir råd og veiledning i forhold til hygiene, vask og rens av øyelokk, bruk av tåretilskudd og gir råd om kosthold i forhold til fettsyrer. Vi behandler også tørre øyne med plugger og IPL behandling (Intense Pulsed Light). Å måle inflammasjonsmarkører er en kvalitetssikring for jobben vi gjør. Det er også for å se om de personene vi ikke klarer å hjelpe, bør bli henvist videre, slik at de får hjelp fra øyeleger og gjennom anti-inflammatorisk medisin.

MMP-9 testing kan i flere situasjoner være nyttig på linsebrukere.

– Hvis man får inn linsebrukere med røde øyne, dårlig komfort, perifert kontaktlinseindusert ulcer, og så lurer

du på om dette er en aktiv inflammasjon? Da kan man måle MMP 9, mener Robertstad.

Det andre man kan benytte det til, er brukere av døgnlinser, hvor man vil være trygg på at brukeren ikke går rundt med en lett forhøyet kronisk inflammasjon.

Hvis man finner forhøyede verdier hos en person som bruker linser, hvordan ville du da ha gått fram?

– Da ville jeg brukt den kunnskapen til å vurdere: Skal jeg retilpasse? Skal vi endre noe? Skal vi endre modalitet? Kanskje slutte å bruke døgnlinser og gå over på noe annet. Kanskje redusere bæretiden. Tilby tåretilskudd. Hygiene-tiltak. Å seponere linser en periode til det stabiliserer seg, litt avhengig av

om det er andre bifunn eller ikke og eventuelt henvise for å få antiinflammatorisk behandling.

RUTINER

Robertstad anbefaler som alltid å starte med anamnese og spørsmål angående tørre øyne. Han bruker selv følgende testrekkefølge slik at man ikke påvirker testresultatene: Se raskt på tårefilmen i spaltelampe, se på fremre segment (eventuell rødhet, øyelokk), men ikke klem på øyelokk og ikke drypp ting inn i øyet (som fluorescein) for da vil dette påvirke målingen.

Sjekk så Non Invasive Break Up Time (NIBUT), se på lipidlaget og mål lipidlagstykkelsen med feks et tearscope-apparat. Etter dette bruk MMP-9 test. Mens man venter på testen, drypper man med fluorescein, sjekker overflate-staining og eventuelt

bruker lissamine green. Evaluer de meibomske kjertlene, er de åpne? Hva er kvaliteten på det som kommer ut? Etter det, everter øyelokkene og se på de meibomske kjertlene (meibomografi) med infrarød belysning, for å se om det er atrofiserte kjertler.

Han forteller at det foreløpig er få som bruker testen i Norge da den ikke har vært tilgjengelig. – Men jeg vet at den er blitt vist på Tørre øyne-kurset ved Universitetet i Sørøst-Norge og at det foreleses om den på masternivå. Han ønsket selv å få tak i produktet fra USA, men strevde mye med dette. Til slutt ble løsningen at det var enklest å importere det selv og han har nå blitt forhandler. ●

FRISKE ØYNE

Uten konserveringsmiddel og holdbare i 6 måneder!

EvoTears®	Vita-POS®	HYLO®-GEL	HYLO-COMOD®	HYLO-CARE®	HYLO®-FRESH
					
 Fungerer som tårefilmens lipidlag ved MGD/lipidmangel	 Salve med A-vitamin for svært tørre øyne	 Øyedråper for vedvarende plager	 Øyedråper for moderate/middels store plager	 Øyedråper ved moderate plager, inneholder Provitamin B5	 Øyedråper for lettere plager, inneholder Euphrasia
– VIRKER PÅ LIPIDLAGET – UTEN EMULGERINGSMIDDEL		– VIRKER PÅ VANNLAGET –			

PROCORNEA
Spesiallinser

Pro Cornea Spesiallinser • Telefon: 32 76 88 36 • E-post: post@procornea.no • www.procornea.no

TØRRE ØYNE?

Du trenger mer enn bare fukt!

Med trehalose
fra naturen

Unik kombinasjon
— smører og
beskytter cellene

Uten konserveringsmiddel

THM020190906-748

thealozduo.no

Ønsker du å selge våre innovative produkter innen tørre øyne?

Ta kontakt med vår optiker Marianne Mellem på telefon: 971 42 835 eller e-post: marianne.mellem@theapharma.com

Théa
let's open our eyes

COTTON WOOL SPOT (CWS)

TEKST OG FOTO: INGEBRET MOJORD, MSC FAAO. MOJORD&THORESEN SYNSAM, FREDRIKSTAD, INGEBRET@MOJORD.NO

En 60 år gammel advokat klager på en brille han fikk et annet sted for tre år siden. Han hadde vært tilbake og klaget flere ganger, uten at de klarte å løse problemet.

Han sier han er frisk og sunn og benytter ingen medisiner. Siste allmennlege-undersøkelse for fem år siden.

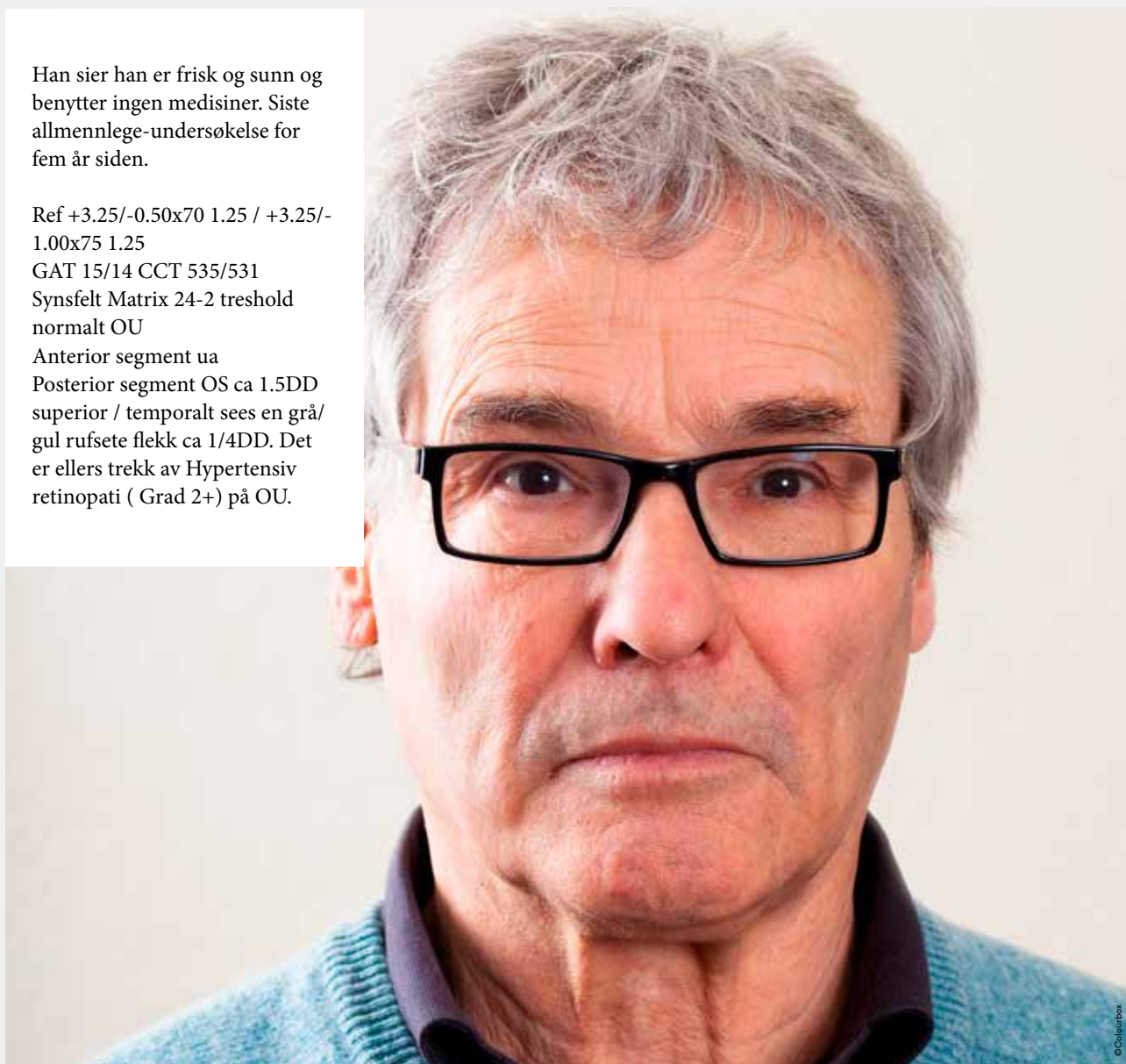
Ref +3.25/-0.50x70 1.25 / +3.25/-1.00x75 1.25

GAT 15/14 CCT 535/531

Synsfelt Matrix 24-2 threshold normalt OU

Anterior segment ua

Posterior segment OS ca 1.5DD superior / temporalt sees en grå/gul rufsete flekk ca 1/4DD. Det er ellers trekk av Hypertensiv retinopati (Grad 2+) på OU.

KASUS

HVORDAN VIL DU TENKE OM DENNE LILLE DOT?

1. Ta blodtrykket
2. Spørre mere om allmenntilstanden
3. Henvise til fastlege
4. Informere fastlege om mulige bakenforliggende årsaker
5. Alt over bør utføres

Vi tar blodtrykket RAS 200/110 (grad 3 Alvorlig hypertensjon (HT)). Han får en henvisning i hånda og får beskjed om å oppsøke egen lege neste morgen. I dette tilfellet antas at det er HT som er årsaken til CWS-en.

Min erfaring er at de fleste med CWS har systemisk hypertensjon eller diabetes, men i noen tilfeller er årsaken mere kompleks – selv med bare fremvisning av en CWS. Kunsten er å beskrive problemstillingen riktig, slik at primærlege forstår at du vet sikkert hva du har sett og at legen igjen forstår seg på ulike bakenforliggende årsaker. I noen tilfeller kan det være lurt å legge ved en artikkel om CWS, vise til en referanse eller gi noen hint.

Selv ved presentasjon av bare en CWS på en ellers normal retina, skal det gjøres undersøkelser for systemisk bakenforliggende årsak. I ca 95% av tilfellene blir det funnet en alvorlig bakenforliggende systemisk årsak til CWS.

Differensial diagnose for sykdommer eller tilstander assosiert med Cotton Wool Spot (CWS), er iskemiske (eks diabetes, hypertensjon, veneokklusjon), emboli (eks carotis- eller hjerteemboli), collagen vaskulær sykdom (eks systemisk lupus erythematosus), infeksjon (eks HIV), neoplastisk (eks leukemi), medisiner, ideopatisk og andre (eks EpiRetinalMembran traksjon, migræne).

CWS sees som små, svakt eleverte, gul-hvite eller grå-hvite lesjoner med en fjæraktig fortennet kant, plassert på retina helt innerst mot vitreous. De er vanligvis <500µm (1/3 av optiske nervehode) og finnes bare i bakre pol. De er ikke symptomatiske i seg selv, hvis de ikke påvirker fovea. De kan presenteres bare som en dot eller i formasjoner. I tilfeller kan de gi

skotomer, bue formede defekter, sløret syn og amaurosis fugax, og vil vanligvis forsvinne etter 6-12 uker. Hvis diabetes er årsaken vil de bli stående mye lenger.

CWS indikerer at noe er galt. Dotten er opphopning av «cytoid bodies» dvs slaggstoffer i nervefiberlaget som hindrer aksoplasmotisk transport. Det kan omtales som «et signal merke» (sentinels) på at noe er bakenforliggende galt mekanisk og/eller vaskulært. Iskemia er oftest årsaken. CWS sees på OCT som hyperrefleksjon i innerlaget.

Hans synsproblem ble løst med annen korreksjon og god forklaring på hvorfor kanskje ikke bare det optiske er med å forstyrre. ●

REFERANSER

1. Management of Cotton-wool Spots in Retina. Zimmerman et al www.retinal-physician.com/issues/2013/october-2013/management-of-cotton-wool-spots-in-retina
2. The eye in hypertension. Wong et al. Lancet 2007
3. Isolated cotton-wool spots of unknown etiology: management and sequential spectral domain optical coherence tomography documentation. Ioannides et al. Clinical Ophthalmology 2011;5 1431-1433
4. Decision making in Ophthalmology – Zwaan – p 444
5. Why cotton wool spots should not be regarded as retinal nerve fibre infarcts. McLeod. Br J Ophthalmol 2005;89:229-237

FAGUTVALGET INFORMERER

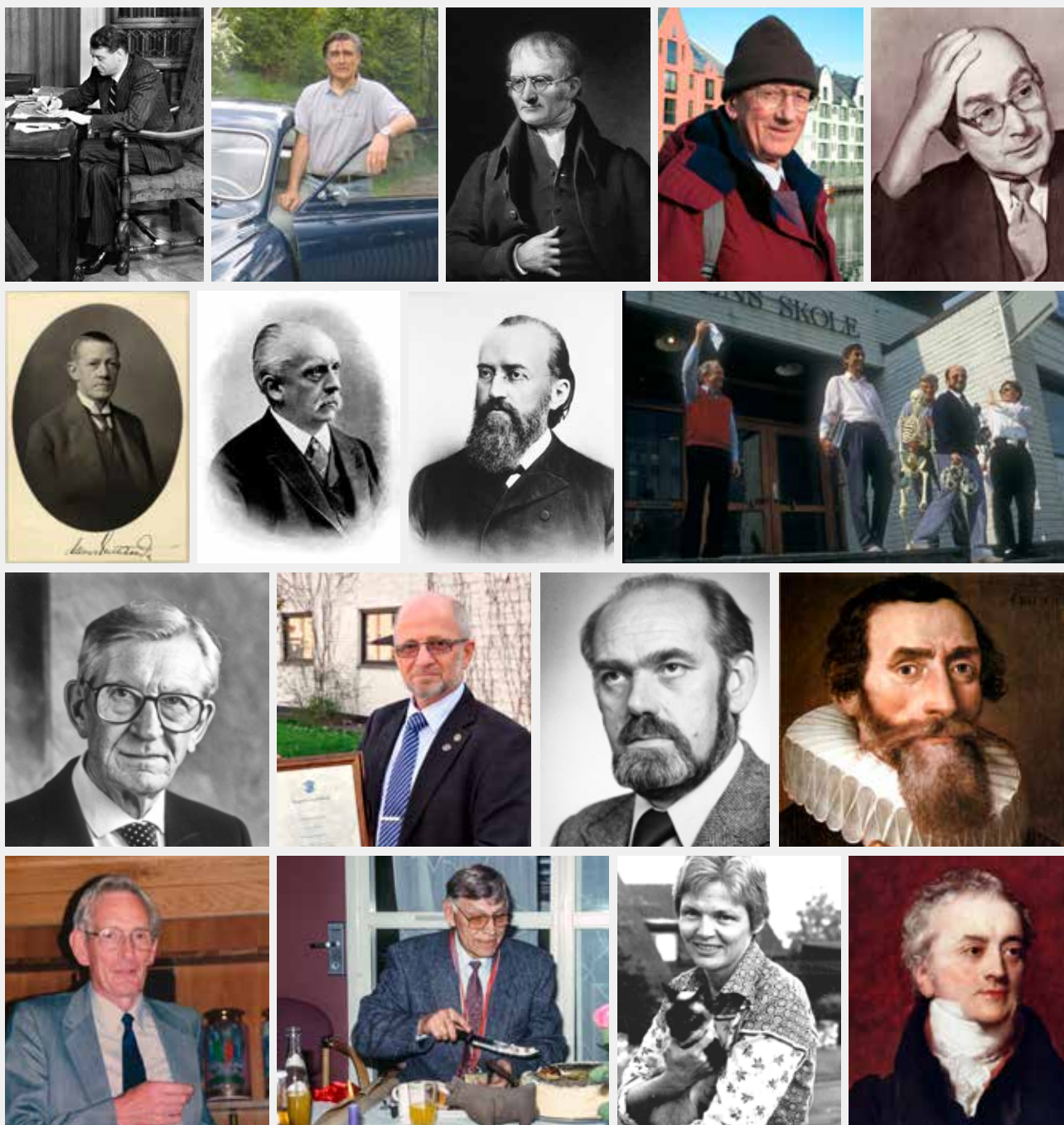

**FAGUTVALGET
INFORMERER**

Det jobbes med en ny konkurranse til fagkonferansen 2020. Tradisjonen tro blir det selvfølgelig recovery pack og kanskje noe attåt i premie. Vi har begynt å revidere to nye retningslinjer: R8 Cataract og R21 Refraktiv kirurgi.

På bakgrunn av stor diskusjon i bransjen har vi diskutert fenomenet «gratis synsundersøkelse». Se eget tilsvarende. ●

TEKST: MAGNE HELLAND (DOSENT EMERITUS), INSTITUTT FOR OPTOMETRI, RADIOGRAFI OG LYSDESIGN (IORL), UNIVERSITETET I SØRØST-NORGE (USN)

Bildekollasj – fra Clifford Hall til Thomas Young i alfabetisk rekkefølge.

Hvem skjuler seg bak romnavn på undervisningsrom og forskningslaboratorier på optikerutdanningen og i Nasjonalt senter for optikk, syn og øyehelse på Kongsberg? Vi har i denne serien med artikler presentert 17 personer som på et eller annet vis har spilt en viktig rolle for synsforskning, utviklingen av optikerfaget og/eller den norske optometriutdanningen. Nå avsluttes serien med en oppsummering og oversikt.

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) er Norges fjerde største universitet med totalt over 18.000 studenter og rundt 1.600 ansatte. USN tilbyr profesjonsorientert og arbeidslivsrettet utdanning, forskning og kunnskapsformidling med høy internasjonal kvalitet. USN ble vedtatt som universitet i mai 2018 av Kongen i statsråd. USN har åtte studiesteder fordelt i fylkene Buskerud, Vestfold og Telemark.

På studiested Kongsberg holder USN til i «flerbruksbygget» Kroma, et steinkast fra Kongsberg kirke. Mange aktører fyller byggets seks etasjer. Foruten USN er blant annet Fagskolen Tinius Olsen, Kongsberg Musikkteater, Kroma kino med tre kinosaler, Kongsberg folkebibliotek, et Vitensenter, Kongsberg norsksenter og en rekke offentlige kontorer i bygget. Et stort, moderne bygg med rundt 24 500 kvadratmeter gulvareal.

FELLESROM

Ved innflyttingen i bygget sommeren 2015 hadde samtlige rom i bygget kun nummerkoder. Dette etter en koding blant annet basert på hvilken etasje rommet er i og hvor i etasjen. For mange rom og fasiliteter var det naturlig å benytte en mer «personlig» og «folkelig» betegnelse. Dette ble over-

latt til hver enkelt leietager. For USNs del ble de to store hovedauditoriene oppkalt etter viktige skolepersonligheter på Kongsberg. «Becker» og «Hegstad» er oppkalt etter henholdsvis tyskfødte berglege og senere professor Johann Friedrich Becker (1715-1761) og tidligere rektor på Tinius Olsen skole Kolbjørn Hegstad (1916-1991). Hegstad spilte også en betydelig rolle for etablering av kurs og grunnutdanning for optikere på Tinius Olsens skole, før høyskoleutdanningen ble etablert i 1972.

For undervisning av store grupper studenter blir også kinoens tre saler benyttet på dagtid. «Helga», «Jacob» og «Oksen» – de tre som historisk har blitt kreditert for det første sølvfunnet på Kongsberg i 1623.

Andre fellesrom for hele studiestedet inkluderer også syv møterom. De er gitt navn etter gamle historiske stedsnavn i nærområdet på Vestsiden i Kongsberg. Kvethusbakken, Monsberga, Myhrlokka, Stegan, Svinegropa, Tjennsganga og Åkern.

ROMNAVN PÅ IORL OG NASJONALT SENTER FOR OPTIKK, SYN OG ØYEHELSE

Med en rekke nye forskningslaboratorier, kliniske fasiliteter og undervisningsrom falt det helt naturlig å tenke på personer som har betydd mye for optometrifagets utvikling, både nasjonalt og internasjonalt. Dette ikke bare for å gi viktige rom enklere navn, men også for å hedre betydningsfulle personer innen synsforskning, optikerfaget og etableringen av landets eneste optikerutdanning. Her satte instituttledelsen i gang en prosess hvor laboratorie- og undervisningsansvarlige kunne komme med innspill og forslag. Noen valg falt veldig naturlig og romnavn ble raskt bestemt. For andre rom var prosessen litt mer komplisert og langvarig, men etter hvert falt alt på plass.

I tabell 1 på neste side er samtlige personer/romnavn listet opp. Rommene er merket ved inngangsdøren til rommet med navneplaketter. I artikkelserien «Optometriske berømtheter i Kroma», publisert i 18 påfølgende nummer av Optikeren, fra og med nummer 5-2016 til og med nummer 4-2019 er en og en «berømthet» blitt presentert. I tillegg til forskningslaboratorier og undervisningsrom har fagmiljøet også en stor syns- og forskningsklinikk.

Optometiske berømtheter i Kona (19)

Kona – USN Campus Kongsberg

Denne består av sytten synsundersøkel- sesrom og tre forundersøkelsesrom. Fem av synsundersøkelsesrommene har spesiell innredning. Disse rommene brukes til synsundersøkelser av barn og svaksynte, pasienter med spesielle kontaktlinsebehov, avanserte synsfelt- undersøkelser, fundusundersøkelser, corneal mapping osv. De fleste rom- mene på denne klinikken ble i forkant av innflyttingen i 2015 sponset av sentrale aktører innen faget og bransjen. USN står her i stor takknemmelighet til; InnZMedical AS, Interlens, Essilor Norge AS, MultiOptikk AS, ProCornea Spesiallinser AS, ProOptics AS, Pro- Vista Spesialoptikk AS og ProVista Innovation AS, Rodenstock Norge AS, Specsavers Norway AS, Synoptik Norge AS og Synsam AS. De bidro med anslagsvis totalt åtte millioner kroner. Og mange har fulgt opp med support og vedlikehold i ettertid. 📍

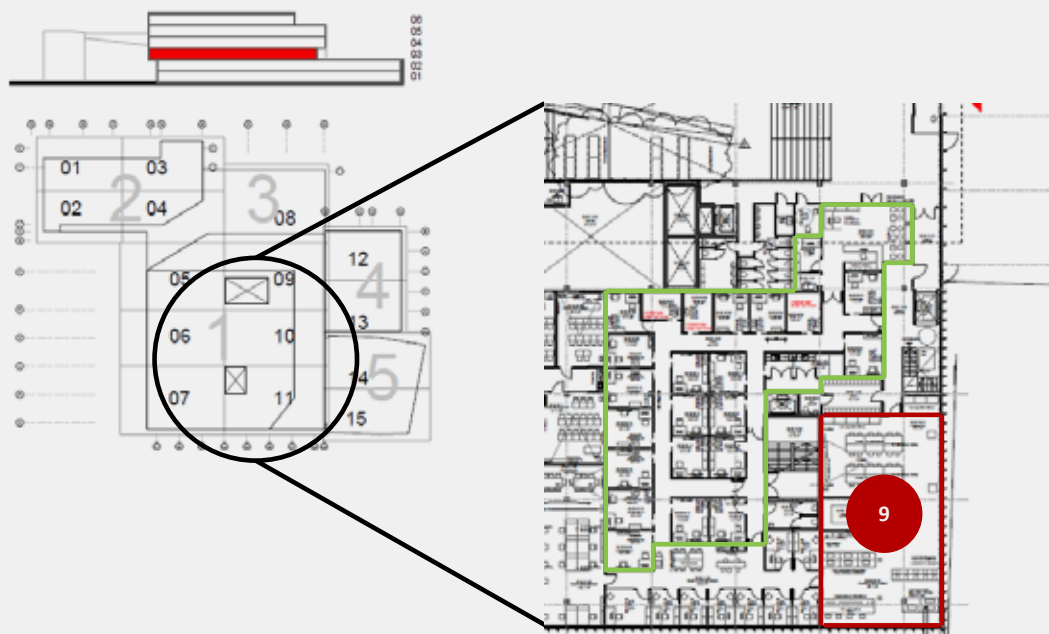
Keith Graham Clifford Hal	forskningslaboratorium	1
Kjell Inge Daae	møte-/kollokvierom	2
John Dalton	forskningslaboratorium	3
Robert J. Fletcher	forskningslaboratorium	4
Hans Goldman	forskningslaboratorium	5
Allvar Gullstrand	forskningslaboratorium	6
Herman von Helmholtz	forskningslaboratorium	7
Ewald Hering	forskningslaboratorium	8
Kjell Holmen	optoteknisk laboratorium/ undervisningsrom	9
Svein Hommerstad	preklinikk/undervisningsrom	10
Gunnar Horgen	møte-/kollokvie-/ demonstrasjonsrom	11
Jacob Kjell Hultgren	preklinikk/undervisningsrom	12
Johannes Kepler	forskningslaboratorium	13
Gordon L. Ruskell	forskningslaboratorium	14
Trygve Saude	forskningslaboratorium	15
Davida Teller	forskningslaboratorium	16
Thomas Young	forskningslaboratorium	17

Tabell 1: Alfabetisk oppstilling av personer (etter etternavn) som har fått oppkalt rom/ laboratorier etter seg på optikerutdanningen og Nasjonalt senter for optikk, syn og øyehelse i Universitetet i Sørøst-Norge (USN) lokaler på Kongsberg, Kona. Format: personnavn – type rom – nummerering på påfølgende figurer

Optometiske berømtheter i Krona (19)

Planskisse av 2. etasje med aktuelle rom påført. Øverst til venstre snittskisse av bygningen. Aktuell etasje merket med rødt. Under, planskisse av hele etasjen. Til høyre og «zoomet» inn, det aktuelle området med navngitte rom markert – romnummerering som i tabell 1.

Planskisse av 3. etasje med aktuelle rom påført. Øverst til venstre snittskisse av bygningen. Aktuell etasje merket med rødt. Under, planskisse av hele etasjen. Til høyre og «zoomet» inn, det aktuelle området med navngitte rom markert – romnummerering som i tabell 1. Området markert med grønt viser fagmiljøets syns- og forskningsklinikk.

ARBEID – DET BESTE VIRKEMIDDEL FOR Å HOLDE ALDEREN PÅ AVSTAND

©Calumbox

For 25 år siden arbeidet jeg mye sammen med en kar som var mitt store forbilde og mentor. Han het Lars Malm og hadde kontoret sitt i Gamla Stan i Stockholm. En fantastisk person som kunne trollbinde forsamlingen når han snakket. En særdeles klok mann. De siste 8-10 årene han var aktiv sa han ofte: «Jeg er jo pensjonist – jeg arbeider for å holde alderen på avstand»

TEKST: ARNE J. HALVORSEN STYRELEDER I OPTOTEAM AS

Nå når jeg selv for lengst har passert 67 og fortsatt er i jobb, har det slått meg mange ganger hvor mye som lå i det han sa. Kloge ord servert på en litt spøkefull måte.

Men han mente det han sa, og han hadde et godt poeng.

Mange drømmer om å nyte livet når arbeidsperioden er over. Et par god venner var stadig frampå til meg. Skal ikke du snart gi deg? Er du så glad i penger? Skal du ikke begynne å nyte livet? Jeg sa som det var. Jeg nyter livet.

Men nå har pipa fått en annen lyd. Nå får jeg høre om hvor heldig jeg er, når jeg forteller at jeg skal i et møte på mandag, eller på en liten jobbreise. Ja, jeg vet jeg er heldig og jeg vet at jobben hjelper meg å holde alderen på avstand.

Jeg gleder meg til mandag. På samme måte som jeg gleder meg til fredag, og til ferier og fritid. Hva om jeg ikke var i jobb? Da ville det ikke vært noen forskjell på mandag og fredag. Mange

savner jobben, men vil heller ikke tilbake til stress og press.

Men er det da så enkelt som å bare fortsette å jobbe som om ingen ting var hendt?

Nei, det er det ikke. For mitt vedkommende er det noen vesentlige forskjeller som ikke er så synlige. Jeg slår av PC-en når barnebarna trenger meg. Jeg tar fri og drar på guttetur når jeg har lyst. Arbeidsmengden er nok noe redusert, men ikke mye. Men det er viktig å definere rollen i den nye yrkestilværelsen.

Det er godt å få lov til å kjenne at noen har bruk for den kompetanse og erfaring du har opparbeidet gjennom mange år. Nøkkelen er å kunne bestemme selv, om jeg skal jobbe og når jeg vil jobbe. Blir du med på å etablere en seniorpool?

Jeg er sikker på at det finnes mange optikere som har både autorisasjon og

kompetanse intakt og føler at de godt kunne ha brukt noe av fritiden til jobb. Fortsette å jobbe med faget, men i en annen type kontrakt.

Det fine med kompetanse er at den ikke forbrukes. Tvert imot, den vokser og utvikles om du har beholdt nysgjerrigheten. Nysgjerrighet bidrar til å holde deg ung. Og arbeidet er en berikelse bare du får bestemme selv. Jeg oppfordrer de som har lyst, eller som er nysgjerrige, til å ta kontakt med meg for en prat om temaet. Du kan selvfølgelig også gjerne kontakte meg på e-post.

Mine kontaktopplysninger er Arne J. Halvorsen, telefon 915 32 095, arne@optoteam.no. Eller du kan kontakte en som har lyst til å treffe kontakter i bransjen igjen. Tom Flemming treffer du på telefon 913 14 729. ●

ACETATE BOLD SERIES AV TREE SPECTACLES

Den nye serien innfatninger fra TREE SPECTACLES presenteres som moderne, stilig og uredd. TREE er et uavhengig merke med en lidenskap for design, håndverk og ny teknologi. Marco Barp, medstifter av TREE SPECTACLES, sier de har jobbet mye for å kombinere en spesiell blanding av materialer, avansert teknologi og det beste kvalitetshåndverket som er tilgjengelig i Belluno, et område kjent for italienske innfatninger.

De har erfaring med blanding av kvalitetsmaterialer. I den nye acetatkolleksjonen er det fire modeller som heter Febo, Hero, Creo og Zeno. Her brukes de to klassiske materialene miljøvennlig acetat og japansk titan sammen. Resultatet er minimalistiske, komfortable innfatninger. ●

(Kilde: Pressemelding)

BLEPHAROEXFOLIERING

AB Max er et nytt apparat til rengjøring av øyelokkskanter og cilier ved blefaritt og MGD. Det er en videreudvikling av BlephEx med samme grunnfunksjon (rotasjon høyre og venstre rundt), men ekstra pulserende funksjon til mere effektiv og skånsom rengjøring. Les mer på produsentens nettside www.ab-max.com AB Max forhandles av AMWO Farma AS (kontakt@amwo.eu). ●

(Kilde: Pressemelding)

NY UTSTYRSLEVERANDØR I NORGE

Aspectum AS er et nyetablert aksjeselskap, vi ser etterspørsel i markedet av optiske synshjelpemidler, diagnostiske, oftalmiske og ergometrisk utstyr og instrumenter for tørre øyne diagnostikk og IPL behandling. Teknologisk utvikling og stor interesse i bransjen gir selskapet mulighet til å tilby produkter fra kjente merker av høy kvalitet for å dekke dagens behov for optikere, øyeleger og offentlige øyeavdelinger ved sykehus i Norge. Vi har dyktige fagfolk med lang erfaring i bransjen.

Se oss på: www.aspectum.no ● (Kilde: Pressemelding)

VIKTOR&ROLF

Det legendariske nederlandske motehuset Viktor&Rolf lanserer sin nye brillekolleksjon eksklusivt hos Specsavers. Kolleksjonen inneholder seksten brilleinnfatninger, samt tre solbriller til både dame og herre. Viktor&Rolf har brukt mange av signaturelementene sine som trendy design, gode materialer og en luksuriøs fargepalett. Duoene er kjent for sin konseptuelle og avantgarde design, og de sier selv de har fått lov til å flytte grenser. Hver innfatning har det spesielle særpreget vi forbinder med det banebrytende motehuset: Eleganse, konseptuell glamour og utfordrende couture. Man kan få inntrykk av at to innfatninger er satt sammen til en. Det er eksperimentert med fasonger og proporsjoner inspirert av skulpturell kunst. De har også designet en serie i presset acetat hvor metalldetaljene står i fokus. ● (Kilde: Pressemelding)

Sammen for bedre øyehelse

Vil du vite mer?

Ring eller besøk
vår karriereside

☎ 468 94 082

🌐 join.specsavers.com/no

Faget vårt endrer seg raskere enn noen gang.
Bli med oss på å styre utviklingen!

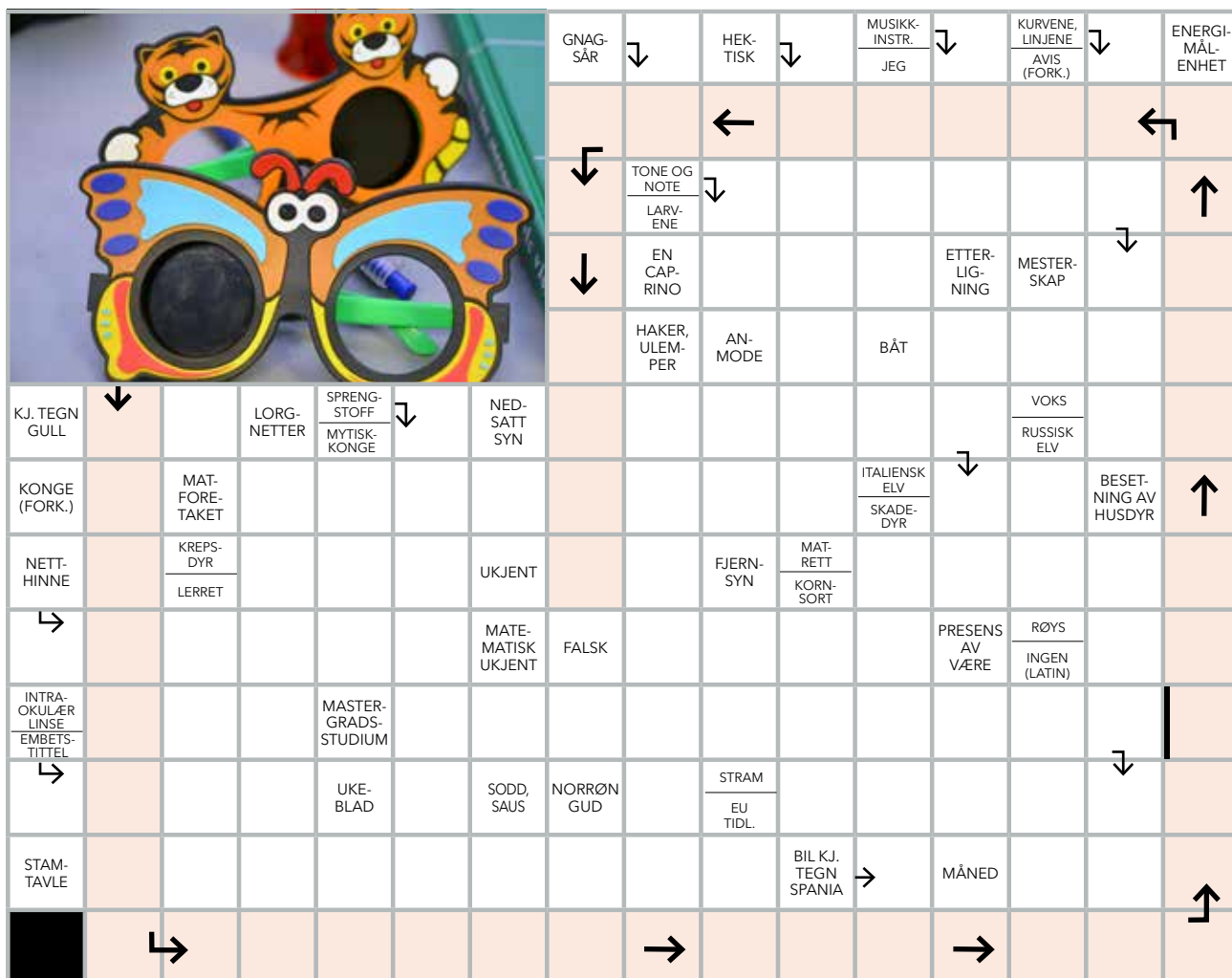
Uansett hva dine ambisjoner er, skal vi hjelpe deg videre.
Specsavers er verdens største privateide optikerkjede med
82 butikker i Norge. Vi gir deg mulighetene du trenger for utvikling,
både for deg som ønsker å jobbe som optiker og deg som ønsker
å bli partner.

Jobb for oss i Askim, Husnes, Sogndal, Narvik, Orkanger, Mosjøen.

Join

KRYSSORD

LAGET AV: ROLF BANGSEID

VISSTE DU AT:

Det jobbes på bred front for å informere om optikeryrket og skaffe mange motiverte søkere. I høst deltok Synsinformasjon på konferanse der over 300 yrkesrådgivere fra ungdomsskole og videregående skole var til stede. Det er spilt inn nye rekrutteringsfilmer som skal distribueres på Facebook, Instagram og YouTube i vinter, og optikerbransjen er representert på utdanningsmesser over hele landet. Messene starter i januar 2020

LØSNING NO 4:

I DENNE BYEN VAR FAG-KONFERANSEN I APRIL

VINNERNE ER:

10 FLAXLODD:
Marit Fugledal
6419 MOLDE

5 FLAXLODD:
Marit Sletnes
3617 KONGSBERG

FINNER DU SETNINGEN?

1. PREMIE: 10 FLAXLODD
2. PREMIE: 5 FLAXLODD

TO VINNERE TREKKES BLANT DE SOM SENDER INN RIKTIG LØSNING. NAVN PÅ VINNERE OFFENTLIGGJØRES I NESTE UTGAVE AV OPTIKEREN.

LØSNINGEN SENDES TIL:
dag@optikerforbund.no eller
redaksjonen@optikerforbund.no
innen 16. november

ØYESPESIALISTENE

OPTIKER FAST STILLING 80-100%

Øyespesialistene er en gruppepraksis med tre erfarne øyeleger som holder til i nye, moderne lokaler, sentralt i Sandefjord. Vi ønsker å utvide praksisen med en optiker ansatt hos øyelegene Hansli og Vatne. Det er fra før optikere tilknyttet øyelege Thilesen.

ARBEIDSOPPGAVER:

- Forundersøkelser
- Utføre øyehelsekontroller
- Veilede og følge opp pasienter
- Bidra til god pasientflyt
- Administrative oppgaver

ØNSKEDE KVALIFIKASJONER:

- Godkjent optiker, nyutdannet eller erfaren
- Siste års optikerstudenter oppfordres også til å søke
- Faglig interessert med ønske om å videreutvikle seg
- Rask, nøyaktig og effektiv
- Takler travle dager
- Fleksibel og imøtekommende
- Gode samarbeidsevner
- Flytende i norsk muntlig og skriftlig

VI KAN TILBY:

- Nye, moderne lokaler sentralt i Sandefjord
- Eget velutstyrt kontor
- Gode muligheter til faglig utvikling
- Personlig opplæring og veiledning
- Hyggelig arbeidsmiljø med flere øyeleger, optikere og sekretærer
- Gunstige arbeidstider med fri alle helger

Vi ser frem til å høre fra deg og gleder oss til å få med en dyktig optiker på laget!

Send søknad og CV med hvilken stillingsprosent du ønsker til cathrine@drhansli.nhn.no
Søknader vil bli vurdert fortløpende.
Oppstartsdato august 2020 om ikke annet avtales.

Ved eventuelle spørsmål kontakt øyelege
Cathrine Hansli, tlf. 90407989.

Ledig stilling som **Optiker**

Alliance Optikk Ål utfører grundige øyehelseundersøkelser med oppdatert utstyr både for brille- og linsekunder. I tillegg tilbyr vi service og reparasjon av høreapparat.

Nysgjerrig? Ta kontakt med Målfrid på 905 58 238 eller malfred@bergaplass.no. Stillingen er ledig omgående.

Les mer på allianceoptikk.no/ledige-stillinger

alliance* OPTIKK ÅL

VIL DU ANNON- SERE HER?

KONTAKT:
STINA@OPTIKERFORBUND.NO

Brilleland =

godt arbeidsmiljø, karrieremuligheter, faglig utvikling!

Vi søker optikere til:

Bodø, Bryne, Gjøvik, Hamar, Laksevåg, Lillehammer, Linderud, Moss, Oslo City, Os, Straume, Strømmen, Tromsø, Tveita, Vestkanten og Vinterbro

Jobb i Brilleland

I over 30 år har Brilleland vokst til å bli en av Norges ledende optikerkjeder, der lave priser og høy kvalitet går hånd i hånd med faglig ekspertise. Vårt mål er å gi kunden en enkel og trygg kjøpsopplevelse gjennom gode råd og veiledning – nøkkelen til dette er profesjonelle og engasjerte medarbeidere. Vi har optikere i alle våre butikker med spesialkompetanse innen klinisk optometri, kontaktlinser, arbeidsplassoptometri og synstrening.

Vi ønsker å ta godt vare på våre medarbeidere. Derfor er kontinuerlig fokus på faglig utvikling, karriereutvikling, godt arbeidsmiljø og sosialt samhold blant våre viktigste prioriteter.

***Brilleland** er landets mest kjente optikerkjede, med 76 butikker og en omsetning på over 500 millioner kroner. Brilleland er den profesjonelle kjeden for folk flest, med variert og tidsriktig utvalg til lav pris. Hos Brilleland skal alle oppleve at de har råd til høy kvalitet, både når det gjelder briller, kontaktlinser og øyehelse.*

Synoptik

brilleland interoptik

Synoptik Norge AS er med kjedene Brilleland og Interoptik den største optikeraktøren i Norge med 149 butikker landet rundt. Synoptik er et offensivt og vekstorientert selskap i kontinuerlig endring, og eies av Grand Vision, verdens største selskap innen optisk detaljhandel. Vi har et stort fagmiljø og gir mulighet for å gjøre internasjonal karriere.

For mer informasjon:

<https://www.brilleland.no/om-brilleland/optiker-i-brilleland/>

Har du spørsmål:

Send mail til hr@synoptik.no

Banker hjertet ditt litt ekstra for faget?

Interoptik er en av landets ledende optikerkjeder med 73 butikker og en omsetning på 600 millioner kroner. Hos Interoptik møter du eksperter som tar ansvar for din øyehelse. Vi brenner for fag og kundeservice, og har stor kunnskap om produkter og merkevarer. Vi skal være kundens personlige optiker, som alltid finner de beste synsløsningene.

Vi tilbyr konkurransedyktige betingelser, en arbeidsplass med godt miljø, faglige utfordringer, spennende oppgaver og dyktige kollegaer. Vi har fokus på nyskaping og en sterk serviceholdning. Vårt mål er å tilby våre kunder det beste og siste innen øyehelse og synsløsninger, fra utstyr til trender. For deg betyr det gode muligheter for personlig og faglig utvikling.

INTEROPTIK SØKER KONTINUERLIG ETTER DYKTIGE OPTIKERE TIL VÅRE BUTIKKER.

Akkurat nå søker vi optiker til:

- Interoptik Sartor
- Interoptik Steinkjer
- Interoptik Bakketeig, Os
- Interoptik Nesodden
- Interoptik Brillemakeren, Bekkestua
- NY Interoptik sør-øst Oslo
- Interoptik H.A. Mortensen, Tynset
- Interoptik Futura, Kristiansund
- Interoptik Asker (vikariat)
- Interoptik Kongsberg (vikariat)

Utlysninger og søknadsskjema finner du på:

<http://www.interoptik.no/om-oss/kontakt/ledige-stillinger/>

Har du spørsmål, kan du kontakte oss på hr@synoptik.no

interoptik

Krogh Optikk – vi verdsetter og er stolt av fagkompetanse

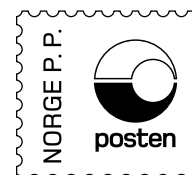
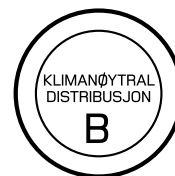
Krogh Optikk har lange tradisjoner med å sette både fag og mote i sentrum, og vi verdsetter kompetansen og den faglige integritet våre optikere har. Vi er opptatt av å tilby våre kunder de beste løsningene for deres syn, med kvalitetsprodukter og fagpersoner. Vi er en familieeid kjede, og vi søker kollegaer som vil være med å tilby det beste innen optikk.

- Topp oppdatert utstyr i alle butikker
- Meget grundige synsundersøkelser er standard for alle kunder
- Vi verdsetter og satser på utvikling og fagkunnskap
- Vi setter av god tid til kunden
- Onboarding-program for nye medarbeidere
- Kursrekken «Krogh Innsikt», med blant annet 10 kurssamlinger for alle nye optikere

Ønsker du en arbeidsplass hvor din fagkompetanse er i fokus? Send oss gjerne en søknad med CV merket «Optikeren» til jobb@kroghoptikk.no.

Ta gjerne kontakt med HR-avdelingen vår på tlf. 22 47 94 50 dersom du har spørsmål. Les mer om våre synsundersøkelser og/eller ledige stillinger på kroghoptikk.no.

Returadresse:
Norges Optikerforbund
Øvre Slottsgate 18/20
0157 OSLO

**I DAG SKULLE DU
ALDRI KJØPE EN ,
EN ELLER EN .
SÅ HVORFOR SELGER
DU UMODERNE ?**

75% av alle linser som selges i Norge er laget av et materiale som ble utviklet for mer enn 10 år siden.*

**La kundene dine oppleve forskjellen med moderne
linser som holder på fuktigheten hele dagen.**